

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Égész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhoz hozva:	
Égész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Égész szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, június 17.

Haldokló béke.

Az emberiségnek egy szép álma van oszladozó félben. Államférfiak, politikus sötétlátók, pesszimista próféták, a kik nem a remény rózsaszínű üvegén nézik a világot, megjósolták ugyan, hogy a hágai békekongresszus csak jámbor és ártatlan kísérletezés, a mely alkalmas arra, hogy reményeket ébresszen a szívekben, de gyakorlati eredménye nem lesz. Tiltakoztak akkoriban a szomorú profécia ellen. Röpiratokban, könyvekben, vezércikkben kifejezésre jutott az ellenvélemény. Lehetetlen az, — úgy mondták, — hogy egy nagyszerű eszme, a mely egyszerűsmind évezredes álma az emberiségnek s a melyet Európa legnagyobb birodalmának hatalmas császára vett oltalom alá ne valósulhasson meg, különösen akkor, ha azt a többi hatalmasságok is óhajtják. A békeegyesületek diadalmában usztak. Ime, mindaz, a mit terveztek, gondoltak, akartak, reméltek és hittek, a megvalósulás stádiumába lépett és eltűnt hirtelen az akadály az örök béke eszméjének utjából.

A pesszimisták, különösen azok, a kik a nemzetek fejlődését történelmi forrásokból ösmerik és az emberiség természetét világosan figyelték, mindezek dacára megmaradtak álláspontjuk mellett. Az események most lassankint mégis nekik adnak igazat.

Hágából ugyanis már huzamosabb idő óta szomorú hírek érkeznek, a melyeknek tenorja a békeeszmé gyászdalát

zengi. A delegátusok sehoggy sem tudnak megegyezni. Több bizottság teljesen be- szüntette a tevékenységét és belátván a munka célszerűtlenségét, elálltak a további erőlködéstől. Megakadt valahol az örök béke munkájának gépezete. A kerek- kek, harangok, hengerek még forognak, de nincs küllőjük, transzmissziójuk; itt- ott a szíjak is lecsüngnek az egyes szer- kezeztől. Az elnöklő Oroszország még erőlködik, még buzdít a munkára, de már körülbelül az orosz delegátusok is lát- ják, hogy sokkal nagyobb akadályokba ütközik a világ pacifikációja, mint gon- dolták volna és az általános lehangoltság rájuk is átragadt.

A mit az egyik állam képviselője akar, azt nem akarja a másik; a mit az egyik föltétlenül elkerülendőnek tart, azt a másik elengedhetlenül megtartandó föl- tételnek tartja. Azonkívül vannak álla- mok, a melyek előre kijelentették, hogy csak Oroszország és az orosz czár iránt tanusítandó udvariasságból vesznek részt a békekonferencián és a priori is kevés hajlandóságot mutattak komolyan részt- venni a tanácskozásban, vagy konkrét javaslatokkal előbbre vinni a béke ügyét. Mindegyik állam résen áll és lesi a pil- lanatot, amelyben az ő érdeke kerül szóba, a melytől egy hajszályit sem akar tágítani. Pedig eredményes tevékeny- ség csak úgy lett volna képzelhető, ha legalább a nagyobb államok némi áldo- zatra is készen lettek volna. Ez áldoza- tok nemcsak egyes államok terjeszkedési vágyának megszűnéséből állnának, ha- nem a függő kérdésekben tanusítandó engedménységéből is.

Minderről szó sincs.

A diplomácia mindenben a régi állás- ponton van és semmiben sem változott, mintha Hága a világon sem volna s mintha nem is existálna testület, a mely vállalkozott rá, hogy a világnak egy régi utópiáját megvalósítsa. A nemzetközi vi- szonyok régi alakulásai nem módosultak, a mely nemzetek közt antagonizmus volt, az meg van most és — mint a delegá- tusok kénytelenek elősmerni — meg lesz a jövőben is. Vajjon ki tudná-e irtani a világ akármelyik békeeszméje a francziák revanche-eszméjét? Nem függ-e a leve- gőben még mindig az Elzász és Lotha- ringiai kérdés? Nem sandit-e maga Orosz- ország folyton kelet felé, a hol »Beteg ember« vergődik, kinlódva saját benső nyavalyáiban és rettegvén külső ellensé- geitől. A keleti kérdés nyitva áll még mindig és valósággal nem látja be senki, hogy a háboruk teljes beszüntetésével mi- képpen lehet ezt a nyitva hagyott kérdést bezárni.

Szinte másodrendű kérdéssé törpül e mellett az, hogy az évtizedek óta tartó fegyveres béke eszközeivel mi legyen? S mit csináljanak ama vérengző hajla- mokkal, a melyek időről-időre az embe- riségben fölébrednek s ragadjak magukkal a népeket, nemzeteket, hatalmakat. A há- boru ösztöne a népeknek s ha tulzás is, de sokaknak a tudatában él a mondás, a melyet egy újabbkori bölcsész mondott ki, hogy a háboru az emberiség termé- szetes állapota.

És így mind zajtalanabban folynak a tanácskozások Hágában s lépésről-lépésre jobban látják az egyes országok delegá-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Gondviselés.

Írta: Stella.

— Barátom, — mondta a fiatal orvos az apának, amint a gyermekszobából kiléptek, — ha a gyermekeidet az életnek meg akarod tartani, költözzél ki a tanyára. Pistuka olyan gyenge és annyi hajlandósága van minden jár- ványos betegségre, hogy őt azoktól bármennyire őrized is, nem fogod megmenteni és neki nem igen lenne ám ereje még egy ehhez hasonló bajt átélni.

— Hát ha nincs más mód, mindenesetre ezt is meg kell és meg is fogom tenni, — felelt Beregi Gyula szomorú arccal, de elszántan.

— Neked nehéz lesz abba beletörődnöd, az bizonyos, de nem lehet másképp, a gyermekek életéért meg kell hoznod ezt az áldozatot.

— És aztán hova tanácsolod? Botfalura-e vagy Almásra?

— Botfalu igaz, hogy könnyebben meg- közelíthető, de Almás egészségesebb klímájú. Ott elkerülhetlen a néppel való érintkezés és így könnyen lehetőséget nyújt a járványok is a behur- czolása, de Almáson az ilyesmi ki van zárva, azért hát csak oda menjetek.

— Te valósággal számúzol a világtól engem abba a rengetegbe, majd velem gyűlik meg a baj, mert az a magány nem jó hatással lesz a kedé- lyemre.

— Sőt, a te állapotod megkívánja azt, a tiszta jó levegő, a szép vidék majd pótolnak mindent.

— Én ugyan félek tőle egy kissé, de ha tanácsolod, bizonyára jó lesz, tudom, hogy te a javamat akarod. Megbeszéltem a feleségemmel és aztán hozzálatunk a csomagoláshoz.

— Isten veled! — mondta most az orvos.

— Viszontlátásra.

És Beregiék csakugyan kiköltöztek Almásra. Férjés feleség egyaránt féltek ezen a Senki szigeten eltöltendő időktől, a falusi élet unalmait egyik sem ismerte, a kellemességekből azonban egy- aránt kivették nyaranta részüket, amikor sok- sok vendéggel jöttek hol egyik, hol másik birtokukra, 2—3 havi időre.

Szerette mindkettőjük a nagyvárosi életet és bizony martiromságnak tűnt fel ez az ön- kényes száműzetés. De végre is meg kellett lennie.

Bereginé hamar kárpótolva lett, olyan ter- mézet volt, aki könnyen acclimatizálódik, az új viszonyok, a szokatlanul csendes, nyugodt életmód szórakoztatták, a falusi élettől való oktalan félelem csakhamar nevetségesnek tűnt föl előtte.

— Mennyivel több élvezetet nyújt egy-egy ilyen séta, — mondá gyakran férjének, — kívül naponként megmászák a közeli hegyet, mint egy-egy unalmas juor. Az asszonyok üres pletykálása, az a chablonszerű megszokott unal- mas egyformaság, amit az ilyen összejövetelek adnak.

A férfi nem szól, szemei a messze távolba függesztve, szórakozottan hallgatta neje szavait s hatalmas füstkarikát fujt finom szivarjából.

— Nem talárod, Kálmán? — sürgette a nő.

— De igen, — hangzott az egykedvű felelet.

Az asszonyka tovább fecsegett az idilli életről, amit folytatnak a természet szépségéről, melylyel Almás oly gazdagon meg van áldva és a jövőről, az egészséges megerősödött gyer- mekekről, kik deli szép fiukká fognak itt fej- lődni s kikért boldogság ilyen lemondott életet folytatni.

Beregi hallgatta e kedves csacsogást de nem osztotta neje rajongását, őt nem elégté ki a természeti szépségekben annyira bővelkedő vidék, nem kárpótolta a mozgalmas városi életért, mely neki eleme volt. Persze szólani nem akart, hisz mit is ért volna ez, nem akarta nejét is elkedvetleníteni, megrabolni aranyos jó han- gulatától.

— A doktor nem számolt az én ter- mézetemmel, amikor ide küldött, monologizált, mikor szobájában egyedül maradt. Ez a szokat- lan csend, ez a nyugalom nem egyezik az én temperamentumommal. Ezek a hóval borított égbenyülő hegyek, a környék vad szépsége nem hat reám jótékonyan, mint azt a doktor meg- jósolta. Sőt idegesebb vagyok, mint valaha. Legalább egy üde fiatal arcz lenne körülöttem, aki kedves kacagásával felvidítaná kissé ezt az unalmas egyhanguságot, aki egy kis napsugarat, egy kis életet hozna ezek az ódon falak közzé,

tusai, hogy pium desiderium marad mind az, a mit óhajtottak.

Mindamellett a békeegyesületek nagy lépéssel haladtak előre. Ha előre látható volt is, hogy egy csapással nem lehet megszüntetni mindazt, a mi háborura adhatott volna alkalmat, de már a nagy kísérlet is elég arra, hogy a roppant eszmének medret ásson. Századok törekvései fognak egyesülni, nemzedékek munkája fogja kiegyesíteni ezt a kísérletet. A történelem pedig, akárhogyan oszlik is el majd a kongresszus, némi eredmény-nyel-e vagy teljesen eredménytelenül: az orosz czár békeakcióját arany betűkkel fogja évlapjaiba bejegyezni, ha nem is valósul meg mostanában az örök béke óhajta.

A hunyadmegyei nemzeti párt föl- oszlása.

A hunyadmegyei volt nemzeti párt föl-
oszlása alkalmából üdvözlő táviratot küldött gróf Apponyi Albertnek, ki a következő táviratba válaszolt:

»A hunyadmegyei volt nemzeti párt szíves üdvözlését köszönettel és azzal az óhaj-
tással fogadtam, hogy elvűségünk az új ke-
retékben egy rokonérzelmű kormány támo-
gatásában a régi buzgalommal érvényesüljön.

Apponyi.

Horánszky Nándor pedig a következő le-
velet küldte báró Bornemissza Tivadar me-
gyei pártelölökhoz:

»Igen tisztelt barátom! A hunyadmegyei
nemzeti párt föl-
oszlása alkalmából hozzám
intézett táviratot és az abban kifejezett ke-
gyes elismerést hálattal szívvél vettem. Ju-
talmát lelem ebben szerény fáradaimainak
és e jutalom nekem annál kedvesebb, mert
független és oly férfiak részéről jön, a kik-
nek bírálatát semmi más érzés nem sugalja,
mint a haza érdekében tett becsületes szol-
gálatok részrehajlatlan mérlegelése és az
ebből eredő igazságszeretet önkéntes meg-
nyilatkozása. Fogadjatok ezért meleg köszö-
netemet és a azt biztosítást, hogy veletek
mindenkor együtt érezve, híven őrizni fogom
nagybecsű megemlékezéseiteket és igyekezni
fogok azt töletek jövőre is kiérdemelni.

Őszinte nagyrabecsüléssel vagyok híve-
tek és szolgálok. Horánszky Nándor.

A Reichsrath egybehívása.

A Linzer Volksblatt — amely tudvalevőleg
Dipaui báró osztrák kereskedelemügyi minisz-
ter lapja — a következőket írja:

Bizonyosra vehető, hogy a Reichsrathot
szepember második felében egybehívják. A
kormány e lépésnek két dologgal fog prae-
ludálni. Először érintkezésbe lép a jobboldali
pártokkal, hogy biztosítsa magát a kiegyezés
utólagos jóváhagyása felől. Másodszor a né-
met ellenzékkel is érintkezni próbál, hogy
kieszközölje az obstrukció beszüntetését és
a kiegyezési javaslatok tárgyilagossá elintézését.
Az persze kérdéses, hogy micsoda eredmén-
nyel fognak ezek a lépések járni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, június 17.

A képviselőház ma Tallián Béla elnökle-
te alatt rövid formális ülést tartott, a melynek
egyedüli tárgya a kiegyezési javaslatokról szóló
bizottsági jelentés benyújtása volt.

A jelentést Rosenberg Gyula előadó ter-
jesztette be, kérve annak kinyomatását, szét-
osztását és napirendre tűzését.

Fehérváry Géza báró honvédelmi miniszter
a távollévő miniszterelnök nevében kéri fel a
Házat, hogy e javaslat tárgyalása a képviselő-
ház szerdán d. e. 10 órakor tartandó ülésének
napirendjére tűzessék ki.

A Ház az indítványhoz hozzájárulván, elnök
ezt határozatilag kimondja.

Perczel Béni jegyző olvassa ezután az in-
terpellációs könyvet, melyben Rakovszky
Istvánnak interpellációja van bejegyezve a
lipótmezei és nagykállói országos tébolydákban
előforduló visszaélések tárgyában.

Rakovszky István sötét képet fest ezekről
a visszaélésekről. Elmondja Fülöp János esetét,
a ki teljesen épelméjű ember és a kit felesége
kivánságára a budapesti rendőrség közbenjár-
ására erőszakkal vittek az örültek közé. A
ki ismeri a budapesti rendőrség eljárását az
Engel-ügyben, az nem csodálkozik, hogy ezt a
rendőrséget ilyen gyanúsításokkal is terhelik.
Felolvassa egy urbölgynek a levelét, a kinek

nővérét irtózatossá brutálitással szállították a
lipótmezei tébolydában. Ez a hölgy, mikor nő-
vére meglátogatta és dr. Bolgó K. orvosnál
tudakozódott felőle, ez az orvos még vele
legkodifikálhatlanabb durvasággal bánt. A mi-
niszterelnök rendelkezésére bocsátja e levelet
is és reméli, hogy szigorú vizsgálatot fog el-
rendelni ebben az ügyben: Interpellációja a
következő:

Interpelláció a belügyminiszter urhoz a
lipótmezei és nagykállói országos tébolydák-
ban állítólag előforduló visszaélések ügyében.

1. Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak,
hogy azelőtt Budapesten a Lipót-mezőben, je-
lenleg Nagy-Kállón Fülöp János 16 hónap óta
elzárva tartatik, dacára annak, hogy állítása
valamint azok állításai szerint, kik vele érint-
keztek, állítják, hogy nevezett Fülöp János ép
elméjű?

2. Van-e tudomása arról, hogy Fülöp
János tébolydába való elhelyezésénél a rend-
őrség közben járt?

3. Van-e tudomása, hogy Miklós Jakabné
hasonló esetében szintén a hatóság beleavat-
kozott a nélkül, hogy a rokonokat értesítette
volna.

4. Van-e tudomása a t. belügyminiszter urnak
arról, hogy mind a nagykállói, mint a lipót-mezei
tébolydában a szerencsétlen betegek a legdur-
vább bánásmódban részesítettek. Nevezetesen
az utóbbi tébolydában egy Szép nevezetű el-
mebeteg volt április derekán, kit Szentgyörgyi
ápoló addig tiport lábaival, míg meg nem halt,
a mire őt egy Nagy Ferencz nevű beteg figyel-
meztette. Múlt ősszel pedig egy beteg nő a
fürdőbe fult.

5. Van-e tudomása a t. belügyminiszter
urnak, hogy a lipótmezei országos tébolydában
a betegeket minden szükség nélkül az ápolók
ágyban tartják, hogy ezáltal kevesebb dolguk
legyen velük.

6. Ha nincs, szándékozik-e ezekről tuda-
mást szerezni és a legszigorubb és a legalapo-
sabb vizsgálatot elrendelni és ennek eredmé-
nye szerint eljárni, a vizsgálatot különösen
azon irányban kiterjeszteni, vajjon:

a) Jogosan tartatik Fülöp János a nagy-
kállói országos tébolydában?

b) Nem lépte-e át a rendőrség hatá körét

— Tudod mit gondoltam, — mondá egy
zord téli napon a neje, ki fázósan csaknem
összegörnyedezve ült a kandalló mellett, mely-
ben pedig élénken pattogott a tűz, — Pistuka
hál' Istennek annyira megerősödött már, hogy
szerintem megkezdhetné a tanulást. Megkérdem
a doktortól levélileg s ha nem ellenzi, úgy
intézkedem, hogy mielőbb nevelőnőnk legyen.
Ugy-e osztod e nézetemet?

A férfi egész valóját jóleső érzés járta át.
Neje is szükségét érzi hát egy idegen arc látá-
sának. Ő is vágyik már egy kis változatosság
után. Hisz ebben a monoton egyformaságban
alig ismer az ő Irmájára, aki nagy világi hölgy
a szó legigazabb értelmében. Hogy osztja-e a
nézetét. És még mennyire, rég szeretett volna
már ez óhajnak kifejezést adni, de végre nem
mert. Ismerte magát és nem akart kellemetlen-
séget okozni a saját házában. De végre is, ha
Irma akarja, miért vonakodjék, ezzel nem
érne czélt.

— Nos hát nem felelsz? — kérdé ismét a nő.

— Amint akarod.

— Olyan kedvetlenül mondod, mintha félnél
tőle, mintha terhedre lenne. Pedig tudom, neked
sem lesz kellemetlen valamilyen csinos fiatal
leány tarsasága. Egészen jól fogod magad majd
érezni mellette, neked lesz majd kivel politizálni,
sakkozni, velem meg majd négy kézre zongorá-
zik, kézimunkákat csinál.

Kálmán szeretete volna elpalástolni az arcán

a beszédre végre menő változást, de nem tudta,
neje észre is vette.

— Hiszen tudom, te is örülsz neki, hát
mért mutatod magad olyan egykedvűnek? Azt
hiszed, nem vettem észre, hogy unod ezt az
életet, hogy szinte szerencsétlennek érzed magad
ebben az egyhangúságban.

A férfi még mindég nem szólt, de arca,
szemeinek kifejezése igazat adott nejének.

Az ezután következő pár hét már kevésbé
unalmasnak tűnt fel a Beregi szemében. Ter-
vezgetett, hogyan, miképen fogja beosztani a
napot, ha a kisasszony itt lesz. Irma meg
valóságai izgatottan várta, lesz egy barátnője,
— gondolta, — akivel szíve szerint kibeszélheti
magát, aki majd érdeklődik az ő apró-cseprő
dolgai iránt és beszédét majd nem hallgatja
olyan egykedvűen, mint a férje.

És a kisasszony meg is érkezett. Megjele-
nése, egész lénye olyan volt, mely várakozásukat
messze felülmulata. Gyönyörű 18 éves szőke
leány, aki az életet még csak könyveiből ismerte.
A maga egyszerűségében, naivságában elragá-
ta mindkettőjüket. Sakkozni és politizálni ugyan
nem tudott, de Bereginék ez nem tűnt fel és
nem hiányozott e fogyatéksága, kárpótolta őt
más módon.

Férj és feleség igazán boldogoknak érezték
magukat a Jolánka tarsaságában, a vén kastély
új életet nyert, ez az üde fiatal leány derült
fényt árasztott maga körül.

— Ezt nekem köszönheted, — mondta

Irma gyakran férjének, ki ilyenkor hálás pillan-
tással adózott.

Az öreg dada, ki még gyermekkorában őta
ismerte asszonyát, egy alkalommal meghallotta
ezt a megjegyzést.

— A nagysága meg majd mást is fog kö-
szönhetni még ennek a személynek, — szólt az
öreg, mikor egyedül maradtak. — Én nem
tudom, hol a szeme, a nagy szeretetétől nem
látja a veszedelmet maga körül pedig az a
nyomában jár.

— Ugyan dada, ne mondjon ilyeneket.
Micsoda veszély fenyeget engem?

— Én nyíssam fel a szemeid? — hangzott
a válasz, — amint látom el se hiszi, amit
mondanék.

— Elhiszem, elhiszem, csak beszéljen, hisz
igy egész elértem.

— Hát csak arra figyelmeztetem a nagy-
ságát, hogy azt a személyt ne küldje a nagy-
ságos urral, meg a gyermekkel egyszerre sétálni,
vagy ha már mennek is, ne az erdőbe menjenek.

— Ugyan dada, hát mi veszedelem lehet
abban?

— Mi? hát még most sem akar megérteni,
no jó, akkor majd világosabban beszéllek. Csak
azért mondom ezt, mert a gyereket előre kül-
dik, ők meg egy-egy bokor mögé bujva csóko-
lózhatnak.

Az asszonyka szívéen fájdalmas érzés nyi-
lalt keresztül, valami azt sugta neki, hogy a
dada igazat beszél. Nagyvilági hölgy volt, aki

oly esetekben, a midőn lemebetegnek a tébolydába való szállítása forog szóban.

c) Nem lépte-e át hatáskörét a rendőrség Fülöp Janos és Miklós Jakabné eseteiben?

Ezután felolvasták és nyomban hitelesítették a mai ülés jegyzőkönyvét, mire az ülés véget ért.

A Kommandáns-rét kisajátítása.

— A legújabb indítvány. —

A június havi városi közgyűlésen nagy vita fejlődött ki a sertésvásár ideiglenes elhelyezése, vagyis inkább az állatvásárok összpontosítása felett.

Az egyik bizottsági tag annyira neki hevült a szónoklásban, hogy a kilencz év óta huzódó ügyet azonnal elakarta intézni. Mivel ez nem ment sehogy sem, arra tett indítványt, hogy utasítsa a közgyűlés a tanácsot, miszerint már most tegye meg a Kommandáns-rét kisajátítása iránt a szükséges lépéseket.

A közgyűlés többsége azonban nem ment bele ebbe a merész vállalkozásba, mivel még azt sem tudhatjuk biztosan, hogy a törvényhatóság többsége a Kommandáns réten óhajtja-e az állatvásárok összpontosítását.

Dr. Dési Géza és Czeglédy Sándor törvényhatósági bizottsági tagok azonban gondoskodtak arról, hogy a vásártér ügye a július havi közgyűlésén ismét tárgyalassék.

A Kommandáns-rét kisajátítását sürgetik a következő indítványban, melyet tegnap nyújtottak be a törvényhatósághoz:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága június hó 8-án tartott közgyűlésében elhatározta, hogy a sertésvásártér ideiglenesen a közraktár mögötti szabad területre helyezik el és a végleges elhelyezés iránt a tanácsot további tárgyalással megbizta.

A sertésvásártér elhelyezésének kérdését megvitatta, összes indokaival ismeretesen áll a közvélemény és a törvényhatósági bizottság előtt. Elvitathatatlan tény az, hogy a kereskedelem és ipar elsőrangú létfeltétele, hogy a sertésvásártér azon területre helyeztessék, a mely ipari és kereskedelmi gócpontot képez, forgalmi tekintetben legjobban megközelíthető s az állategészségügyi szempontoknak legjobban megfelel.

tudott az érzéseim uralkodni, keblében most egész vihar dult, de arca nem változott. Tréfával akarta a dada skropulusait elosztatni, de a jó öreg asszony csak nem hagyta magát.

— Jól van jól, — mondá — ha a nagysága nem ád hitelt nekem, ám lássa, az ilyen személyek hirtelenségek, ha majd kiüti a nyeregéből, késő is, meg nehéz is lesz oda vissza kapaszkodni. Mindig az a győztes, aki kerten belől van.

Az öreg asszony szavai szeget ütöttek az Irma fejében. Hátha igaz a lesz? Abban végre is semmi nincs, ha udvarol a férje valakinek, hisz különben sem első, neki is udvarolt nem egy fiatal ember, de ha a pusztá udvarlason túl mennének??

— Meglessem őket, meg s ha csakugyan úgy lesz akkor . . . akkor . . . Mit is fog tenni, maga sem tudta hirtelen. Egyszerűen eltávolítottam a leányt s vége. Ez ugyan nehézségekkel fog járni, mert ha így van, Kálmánnál az eszme nagy ellenkezésre talál az bizonyos, de hát egyebet még sem tehetek.

Igen okos, sok tapintattal bíró asszony volt az ilyen dolgokban meg nagy jártassággal bírt. A férjét egy percze sem kárhóztatta, nem csodálkozott rajta, ebben a rengatagban eltemetve élni, minden szórakozás, minden változatosság nélkül, még más egyéb is bekövetkezhetik . . . Szerencse, hogy csak ennyi történt, a jó dada árgus szeméit mi sem kerülheti ki. Még talán elég korán van a nagyobb bajt kikerülni, hozzá

Ez a terület pedig, amely a természettől is e célra van kijelölve, amely a jelzett szempontoknak kétségtelenül megfelel és legjobban megközelíthető, legfőbb előnye pedig abban rejlik, hogy a vásárok közelében van, fejlődésre és terjeszkedésre alkalmas helyen a város fejlődésének nem áll útjában s dacára a központhoz közel van, a l. sz. káptalan tulajdonát képező Kommandáns-rét, amelyen a sertésvásár, sőt az állatvásárok mérsékelt kiadással, a közakarantnak és a követelményeknek megfelelően helyezhetők el.

Kétségtelen, hogy a Kommandáns-rét megszerzése közérdeket képez; annak indokait elősorolni felesleges, mert azokat részletesen és meggyőzően kifejtették Némethy Károly és társai, a kereskedelmi és iparkamara s a nagyvárad ipartestület, a kérdést felöllelő tanulmányokban; s ha ezen álláspontot elfogadja a tekintetes törvényhatósági bizottság s ezen határozata, kormányhatósági jóváhagyást nyer, ezen terület kisajátítására a törvény jogot ad.

Tisztelettel indítványozzuk tehát: mondja ki a törvényhatósági bizottság határozatilag, hogy: a l. sz. káptalan tulajdonát képező Kommandáns-rét megszerzését a sertésvásártér elhelyezése érdekében, közérdeknek tartja, annak alapján az 1881. XLI. t.-cz. 3. §-ában megadott kisajátítási jogot igénybe veszi és pedig közegészségügyi, kereskedelmi forgalom és közbiztonsági célokra szolgáló intézmény létesítésére és czélzerű berendezésére, ennek alapján a sajátítási jogot a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urtól indokolt felterjesztésben megkéri s a további teendőkkel a tanácsot megbizta.

Nagyvárad, 1899. június hó 18-án.

Kézimunka-kiállítások.

A vizsgálatok heteit éljük. Nagyvárad gyermek világa s ifjusága most ad számot a lefolyt tanév munkásságáról. Fiu, leány most mutatja be fáradozása gyümölcseit s a vizsgálatokat vezetőknél bizonyára bő aratásban van részök, bizonyára észlelhetik, hogy az iskolai oktatás lépést tart a kor haladásával. Különösen nagy közönség látogatja a leányiskolák vizsgálatait, mert ott a kézimunka-kiállításokban is gyönyörködhetik.

Mivel pedig a mai »nivelláló« korban veszedelem fenyegeti a speciális női foglalkozást, a kézimunkát, mi is annyira fontosnak tartjuk ezeket a kézimunka-kiállításokat, hogy kiküldtük egyik munkatársunkat, — ki szakértő hírében áll, — ezeknek megtekintésére. Így aztán

megemlékezhetünk az érdemesebb kiállításokról. Ime az első szemlénk eredménye:

I.

Az „Orsolya“ intézet kézimunka-kiállítása.

Nincs kedvesebb élvezet, mintha az ember egy leányiskola vizsgálatán jelen lehet. Fülünk, szemünk egyaránt gyönyörködhetik a szőke és fekete fürtű, szallagos, fehérruhás leánykákban ép úgy, mint okos feleleteikben. Azután pedig meggyőződhetünk arról, hogy ezek a gyöngy szép virágszálak szorgos ujjakkal milyen kézimunkákat tudnak teremteni ügyes tanítónők utmutatása mellett s hogyan készülnek már zsenge korokban az igazi női hivatáshoz. Ilyen meggyőződést merithetünk az »Orsolya« intézet ez évi kézimunka-kiállításán is, mely valóságos műtárlatnak nevezhető.

Megszoktuk már azt, hogy a zárdai iskolák mindenek felett szép kézimunkákat produkálnak; évszázados traditio az, hogy a zárdákból tejedjen el kézi ügyesség és finom izlés a nők között. Láttunk már az Orsolyánál igen szép kézimunka-kiállításokat, de ez a mostani gazdagságával, szépségével különösen meglepi az embert. Talán mert mostanában a külső világ nagyon sok ferde izlést, nagyon sok különleges izléstelenséget tár elénk, vagy hogy az »Orsolya« szüzek minden évben önmagukat mulják felül: de ez a kiállítás az eddigieknél is nagyobb hatást gyakorol a szemlélőre, olyan remekül sikerült.

Három termet foglalnak el a kézimunkák. A külső elemi iskola munkái igen szépen feltűntetik a fokozatot a kicsi leány kezdetleges kötéseitől a negyed osztályos szabályos kivarrásáig. A külső polgári iskola kézimunkái az első éves képző-intézeti tanulók munkáival együtt van a nagy zeneteremben izléses elrendezésben kiállítva. Itt már bámulhatjuk a nagyobb leánykák kézügyességét s igen jó hatást tesz a körülmény, hogy a kiállításban sokkal nagyobb számban vannak képviselve a mindennapi, hasznos kézimunkák, mint a díszmunkák. Kötés, horgolás, hurkolás, tűllmunka, reczemunka, áttört és lapos himzés, fehérruha-varrás, foidozás, beszövés látható szebbnél-szebb compositióban s kivitelben. Nagy részt foglalnak el a tanító-jelöltek mintaszalagjai, a kisebbitett gyermek-és felnőttnek való kelengyék ügyesen bábakon alkalmazva; s a díszmunkák is a kézimunkatanítás gondos kezeléséről meg finom izlésről tanuskodnak. Különösen feltűnő néhány himzett asztalteríték 6—12 személyre. Egy oltárterítő, melyet a képző-intézeti növendékek az »Orsolya«-templom oltárára remekül himeztek.

Van sok házas és vallásos jelmondatokkal ellátott asztal- és buterterítő, türiköző stb.

— Akkor az én itteni missióm megszűnt, — felelte szomorúan.

— Sőt most még nagyobb vár kegyedre. Társalkodónőnk lesz. Ugy-e Irmus?

Az asszonyka jelentős pillantást váltott a doktorral

— Persze, — szól azután.

— A mint parancsolják, — hangzott a leány ajkairól.

— Aztán kegyed jól érzi itt magát kisasszony, — kérdé a doktor kis szünet után.

— Oh nagyon, nagyon, felelt a kérdező.

— Különös, egy ilyen szép fiatal leány eltemetve egy ilyen Senki szigeten.

— Ugyan doktor, mit csinál, — jegyezte meg a ház asszonya, — csak nem akarja a kisasszonyt elcsalni tőlünk.

— Azt nem, miért is tenném? De hogy a kisasszonynak nem tesz jót ez a levegő, azt constatálhatom, olyan sápadt, mint a fal. Ne majd szid engem a mamája! még majd felelőssé tesz a leányáért, mert ő nem akarta ide engedni, csak az én rábeszélésemre.

— Pedig nincs semmi bajom, — szól a leány.

— Ha csak szivbaja nincs, — hangsúlyozta jelentős arccal Kálmán.

— Nem barátom, a kisasszony családjában igen sok a melancholikus és neki hajlama van erre, hát tanácsolom, hogy csak addig marasztaljátok, a meddig jól érzi magát, mert én felesleges vagyok érte az édes anyjának.

is lát, persze előbb meggyőződik a saját szemével mindenről. Aztán majd . . .

És csakhamar meg is győződött a dada szeméinek igazságáról. Hanem hát a baj sokkal jelentékenyebb volt, mintsem gondolta. A mint látszott, nem egyszerű kaland ez itt, hanem két hatalmas szenvedély találkozása. Egész kétségbeesett. Itt csak a doktor segíthet, senki más, olyan bajt konstatál a leánynak, mely feltétlen nyugalmat kíván, a baj létezését meg nem lesz nehéz elhíttetni, mert úgy is képzelhető.

Irt a doktornak, akit sürgősen hívott, a levél persze előkészítette, értesítette mindenről

— Tudod-e barátom — mondta pár nap múlva a doktor, Almis urának, hogy nagy oktalanságot követtetek el, mikor Pistikával megkezdtetek a tanulást. Hiszen roppant gyenge az a gyerek.

— De hiszen kérdeztük tőled, s te megengedted?

— Igen, de másként gondoltam a gyermek állapotát.

— Hát egyelőbb abba hagyjuk a tanulást, ha ellene vagy.

— Mindenesetre.

— No kisasszony, — mondta Kálmán az ebédnél, — most már több idő lesz zongorázni. kézi munkázni, a doktor barátom ellenzi a tanulást. Azt állítja, hogy Pista gyenge még nagyon.

A leány arca egész változáson ment át e szavakra.

Valóban az egész teremben semmi secessió; az egyszerű jóízű és hasznosság elve uralkodik itt s hasonló általános oktatási irányra enged következtetni.

És mit mondjon az ember a harmadik temről? A »belső növelde« kézimunka-kiállításáról? Ott is a józan ízlés, a helyes tanítási rendszer dominál a gyönyörű kézimunkákon, hogy szinte káprázik a szem ennyi fényt látni egymás mellett. Itt meglátszik, hogy a jobb módú társadalmi osztály szerezte be a munkaanyagokat: a pompás vásznak, selymeket, bársonyt, csipkeszövetet, a selyem és aranszálakat, melyekből leányai ilyen műtárgyakat alkottak ügyes mestereik vezetése mellett. És mégis jól esik itt is látni a káprázatosan szép díszmunkák mellett a fodrozást mindenféle alakban ruhadarabokon és mintakendőcskéken, a beszövést gyakorlati alkalmazásban, a jól szabott és varrt fehérneműket; jelöl annak, hogy a legjobb anyagi viszonyok között is takarékosnak, háziasságnak kell a leánynak lenni. Ime a kézimunka erkölcsi hatása, melyet oly sikerrel alkalmaznak az »Orsolya«-szüzek.

Mielőtt bucsut mondanánk a kiállításnak, lehetetlen külön ki nem emelni egy művészi dombor hímzéssel készült, eprekkel kivarrt asztalterítőt, egy pompás, pazarul virágokkal hímezett zongoraterítőt, néhány áttört kalotaszegi munkát, az üvegfestést, mely ügyesen van alkalmazva keztyű- és zsebkendőtartókon, poharakon, képeken stb.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért, Más időben 50 kr.

Június 20. A biharmegyei községi és körjegyzők egyesületének gyűlése d. u. 4 órakor a Zöldfában.

Június 25. Petőfi ünnepély a Kereskedelmi Csarnok dísztermében d. e. 11 órakor.

Július 9. A 48-as Népkör házi táncszüveg a Karger féle nyári mulatóban.

Július 9. A 48-as kör nyári mulatsága a Karger vendéglőben.

* **Kinevezések.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Biharvármegyében a gypju anyakönyvi kerületbe *Kövér Dezső* jegyzőt, a micskeibe *Appán Gyula* jegyzőt és a bélfenyéribé *Biró Gábor* körjegyzőt anyakönyvvezetőkké, továbbá a bihar-diószegibe *Szabó Gyula* segédjegyzőt, a bogdánsovárhegyibe *Juhász Ferencz* körjegyzői irnokot, a beélibe

Janza Gyula körjegyzői irnokot, végül az érselindibe Mura *Mészáros Lajos* segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesekké kinevezte és *Stern Ignác* bogdán-szovárhegyi anyakönyvvezető helyettes kivételével valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével s a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága tegnap tartott ülésén több fontos ügyet intézett el. *Dus László* elnökölt; jelen voltak: *Tóth Márton*, dr. *Várady Zsigmond* Hlatky Endre, dr. *Bozóky Alajos*, dr. *Friedländer Samu*, dr. *Dési Géza*, *Mihelyfi Adolf*, *Szokoly Tamás*, dr. *Kurländer Ede*. — Első sorban a fogadósok, vendéglősök, kávéosok panaszát tárgyalták. A szabályrendelet szerint ugyanis felügyeleti díj címén külön évi 20 frttal vannak megterhelve. Ezt sérelmesnek, lealázónak tartják s kérik az eltörlését. Többen szóltak a kérdéshez. Egyesek nem tartották az ügyet a jogügyi bizottság elé tartozónak, mert tisztán gazdasági kérdés. Mások ellenben erősen hangsúlyozták, hogy a díjak szedésének jogi alapja; többen pedig méltánytalannak találták azt, mert nincs jogi rációja. Véleményként kimondták, hogy a külön díjak szedése jogos ugyan, de nem méltányos s a pénzügyi szakbizottság elé tartozik a kérdés. — Ezután az utca jelző táblák és házzámtáblákról szóló szabályrendeletet tárgyalták. Az eredeti tervezetben az volt, hogy a házzámtáblákat a város készítteti s a háztulajdonosok fizetik meg. A jogügyi szakbizottság akként véleményezi ezt megváltoztatni, hogy az összes házzámtáblák költségét a város fizesse. Egyebekben elfogadták a szabályrendelet-tervezetet. — A *Léderer* és *Kálmán szeszgyár* nem jelentett be egy szeszszállítmányt, melyet finomításra hozatott. Ezért megakarják büntetni. A szakbizottság vélemény nélkül azzal terjeszti vissza, hogy ez az ügy nem tartozik a jogügyi szakbizottság elé. Kimondták, hogy csak olyan ügyeket tárgyalnak, amelyek a közgyűlés elé tartoznak. — Az emésztő gödrök tisztításáról szóló szabályrendelet-tervezetet némi módosítással elfogadásra ajánlják.

* **A braganzai herceg Temesvárott.** *Ferencz József* braganzai herceg, cs. és kir. huszárhadnagy, a 7-ik *Vilmos császár* ezredből, pénteken délelben Temesvárra érkezett. Ki-

séretében homoliczai *Homolacz* Károly huszárkapitány volt, aki a fiatal herceghez be van osztva. A braganzai herceg jelenleg Nagyváradon van állomáson, ki január hóban vizsgázott kitűnő eredménnyel a katonai tudományokból s ezután hadnagygyá neveztek ki s miután most a hetedik hadtesthez tartozik, lovag *Schwitzer* altábornagy, hadtestparancsnoknál tette tiszteletét a délelőtti folyamán, valamint *Weisz* altábornagynál, akik a tiszteletét a délelőtti folyamán teljes díszben viszonzották. A herceg a »Trónörökös« szállóban van szállva. Kíséretében a kapitányon kívül még egy öreg szolga van cziwilben, gomblyukában kis szalagesokor a braganzaiak színeivel. A herceg délelben a szálló közös éttermében étkezett *Homolacz* kapitánnyal. Mikor a reggeli vonattal megérkezett, előbb gróf *Neira* Ferencz nevet jegyezte be a szálloda vendégekönyvébe és csak későbbben kérte teljes nevére kijavíttatni, átadván egyszerű, czimer nélküli névjegyet, mely így hangzik:

Prinz Franz Joseph von Braganza

k. u. k. Lieutenant im 7. Husaren-Regiment.

Délután három órakor sétakocsizást tett, megtekintvén a József- és Gyárvárost. Braganza legfiatalabb hercege alig tizenhét éves. Csinos, sugár alakja van a gesztenyehajú hercegnek, akinek alig pelyhedzik még az álla és csak kis bajuszkája van. A herceg tegnap délelőtti utazott el Temesvárról.

* **A fogyasztási adók szedése.** A fogyasztási adópótlékok szedésének joga ez évi július 1-ével megszűnik Nagyváradon. A város szabályrendeletet alkotott s ennek alapján kérte az adópótlék szedésének további 12 évre leendő engedélyezését. A szabályrendelet jelenleg a belügyminiszternél tárgyalás alatt van. Tekintettel arra, hogy a szóban levő tárgyalások esetleg f. hó végéig befejezhetők nem lesznek, a belügyminiszter a pénzügyminiszter nevében is megengedi, hogy a tárgyalás alatt álló szabályrendeletben megállapított fogyasztási adópótlékok f. évi július 1-től kezdve érdemleges rendelet vételéig ideiglenesen beszedethessenek.

* **Tanárból városi mérnök.** A nagyvárad állami főreáliskola egyik jeles tanárát: *Bach Nándort* Mező-Berény városa mérnökké választotta. Az új városi mérnök közelebb foglalja el új állását.

* **Egyetemi tanár nyugalomban.** Dr. *Csiky* Viktor, a kolozsvári egyetem jogkari tanára nyugalomba vonul. A mint most értesülünk — a közoktatásügyi kormány nevezett tanár által beadott nyugdíjazás iránt való kérés

A mag, amit a doktor elvetett, jó talajra talált. A leány nem érezte magát többé oly jól Almáson, nem tudni, azért-e, mert főnöke hevesebben udvarolt-e most, mint valaha, vagy mert a betegség csirája csakugyan benne volt-e? Ehhez járult aztán egy levél is az édes anyjától, mely telve van az egészségi állapota iránti aggodalommal. Most aztán nem birt maradni, mennie kellett. Kálmán magán kívül volt dühében. — Ezt Irma tette, ez az ő műve.

— Tudod-e, — mondta nejének, miután a leányt semmi áron nem tudta visszatartani, — hogy e tetteddel engem is elűztél Almástól?

— Ugy? Annnyira sziveden fekszik? igazán sajnálom, ha előbb mondtad — — —

Hangja, — bár erőt vett magán, — gunyoros volt, mely a férfit csak jobban ingerelte.

— Igen, a szivemen fekszik — kiáltá — és van valami kifogásod ellene?

A nő pokoli kinokat szenvedett, de annak a másíknak nem volt szabad arról tudni.

— Sőt . . . felelte.

Kálmán nem hallott most már semmit — azt látta, hogy neje erősebb. Neki nem szabad diadalmaskodni fölöttem, — gondolta. Sebesen járt fel s alá a szobában, nem szólt. Majd a csengőhöz fordult.

— Parancsol? — szól a belépő szobalány.

— Mondja meg Jánosnak, hogy 1/2 óra múlva készen álljon a kis fekete kocsi, az álmásra megyünk, magam fogok hajani.

— Igenis.

— Hova utazol Kálmán? — kérdé kis szünet mulva a nő.

— Azt hiszem tetteimről nem vagyok köteles beszámolni, annál is inkább mivel te sem . . .

— Nem tudom miről van szó.

— Ugy? És a doktor?

— No hát én hívtam ki, igen, én eszeltem ki az egész complotot, igen mert csak nem töröm, hogy a saját házamban megcsaljanak a szemem láttára. — Nem firtattam a dolgaikat soha, nem féltékenykedtem, bár alkalmam lett volna reá: de ilyen dolgot csak nem török meg! Most a férfin volt a sor, hogy higgadtnak mutassa magát, nehezen bár, de sikerült.

— Sajnálom! — mondta.

— A helyett, hogy igazolná magát, még neki áll feljebb. Ilyen gyalázat esik meg házamon, a cselédek is nevetnek rajtam és . . .

— Ha nincs jobb dolguk, tehetik.

— Nagyságos ur, be van fogva.

— Jól van, megyek. Isten veled Irma!

— Kálmán, hát csakugyan elmegy most?

— Szolgálatára!

— És nem törődöl azzal, hogy mit fognak mondani az emberek, hogy botrány lesz?

— Nem.

— Jól van, hát menj! — mondta a belső indulattól fuldokolva, — de ide többé be ne tedd a lábad!

— Ha ugy tetszik! — hangzott kívülről s

s felpattant a sandlaufer bakjára és eszeveszetten hajította a tüzes lovakat, melyek csakhamar mint a szélvész tüntek el a láthatárról.

Irma nézte ezt egy darabig az ablakból, aztán rohamos erővel tört ki a sokáig elfojtott indulat; leborult az asztalra és sirt-sirt keservesen.

Alig egy óra múlva nagy sürgés-forgás támadt a kastélyban. A vadul iramodó lovak egy magaslaton felfordították a könnyű kocsi s a gazdát eszméletlenül huzták ki a lovak alól. A kocsi és az inas csak nagy bajjal tudták haza szállítani, hol sokára és nehezen tudták eszméletre hozni. A vérvesztés nagyon elgyengítette.

— Irmám meg tudsz bocsátani, — kérdé a beteg, a mikor neje megdagadt karjára friss borogatást tett és megpillantotta a fejére alkalmazott kötést.

— Most ne beszélj erről, első gondod a gyógyulás legyen.

— Ha bírom bocsánatodat, hamarabb fog menni.

— Váld be előbb, hogy mit akartál tenni.

— Tőled elálni és ő utána menni, de a jó Isten nem engedte s nem tudok elég hálás lenni érte.

— Tehát egy betört fej és egy kifecszamodott kar árán kaptam vissza a férjemet?

— Igen!

már el is intézte, s dr. Csiky Viktor tanár, a megkivánt szolgálati ideje letelvé, nyugdíjaztatott. Az egyházjog tanszéke ezzel a nyugdíjazással megüresedett.

* **Vidékiek III. oszt. ker. adója.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság közhírré teszi, hogy a nagyvárad-vidéki adó kivétő bizottság tárgyalásait folyó évi június hó 19-én, mindenkor reggel 8 órakor reggel megkezdi. Tárgyalási helyiség a megyeháza kis terme. Bizottsági elnök Vidovich György, bizottsági előadó Kolb Árpád p. ü. fogalmazó.

* **A kath. legényegylet kölni küldöttsége.** Ma délből indult a pesti vonattal a kath. legényegylet kiküldöttjei a kölni jubileumi ünnepre. A deputáltak, *Pálffy Béla* igazgató, *Hajnal Gyula* és *Barza Antal* egyetemi tagok tegnap voltak a bibornok püspök, mint az egylet fővédnöke előtt magukat bemutatni és főpásztori áldását kérni az utra. A bibornok püspöktől *Nogáll János* flsz. püspökhöz mentek, ki buzdította a kiküldöttöket, hogy szemmel és szívvel nézzenek és merítsenek lelkesedést abból a sok szép és nemesből, amit utjukban találni fognak. A deputátusok mély hálával eltelve távoztak a két főpaptól, kiknél igazi érdeklődést és az iparos ügy iránti tevékeny szeretetet tapasztaltak már oly sokszor.

* **A kerékpár adó.** A belügyminiszter ma érkezett leiratával jóváhagyta a kerékpáradó behozatalára vonatkozó székesfővárosi közgyűlési határozatot, s egyben elutasította, a kerékpárosoknak, a kerékpáradó behozatala ellen beadott felebbezését.

* **Furfangos cigányasszony.** *Kutor Jusztin* cselédleány szörnyen szeretett volna főközt alá jutni. Ezt a vágyát megismerte *Lólé Máli*, egy furfangos cigány menyecske s ajánlkozott arra, hogy vőlegényt szerez neki. Persze a leány vakon hitt a cigányasszonynak, amit ez nem szalasztott el s *Kutor Jusztint* folyvást pumpolta. Eleinte azzal az ürügygel, hogy a legényt akarja csak úgy távolból megmutatni, majd bemutatás végett vagy ép randevükre hívta a hiszékeny leányt vendéglőkbe s ilyenkor a «czech» fizetésre öt-tíz forintot kért. A kocsmában megittak két spricert, a többi pénz meg a *Lólé Máli* zsebében maradt. Mikor a legénykeresésre már vagy 60 forint uszott el, a ravasz cigányasszony még két gyűrűt csalt el *Kutor Jusztintól*. Azt mesélte neki, hogy az egyiket a «vőlegénynek» kell adnia, mert ennek a gyűrűjét «babonából» összetaposta s mással ígérte pótolni, — a másikkól meg már jeggyűrűt csináltat, mert beült a babona. Szomorúan tapasztalta később a babonában bizó leány, hogy a cigányasszony becsapta. A törvényszék család miatt vád alá helyezte *Lólé Málit*, s mára tüzvén ki ellene a tárgyalást: noha ez már a harmadik határnap volt, a vádlottnő azuttal sem jelent meg, s így a bíróság országos körözését rendelte el.

* **Minden áron szolgálni akart.** *Gubicza Róza*, egy budapesti születésű, 15 éves leány, aki Szentmihályon, a Mária-utca, 258. sz. alatt a szüleinél lakik, nagyon elkeseredett azon, hogy a szülei nem engedik szolgálatba menni. Tegnap is e miatt veszett össze a szüleiével. A felingerült leány sirva ment el hazulról és este az anyaföldi körvasut vágányain taláta meg a rendőri őrzőjét, amint a fejét ráhajította a sínre és várta a legközelebbi vonatot. Az öngyilkosjelöltet a főkapitányságra vitték, a honnan kihallgatás után hazakisérték aggódó szüleihez.

* **A csizmadia s a hűségpróba.** Valamelyik kisebb igényű bohózatíró kapva-kaphat azon a jókedvű histórián, amelyet hódmezővásárhelyi levelezőnk közöl velünk. *Tóth Sándor* odaváló csizmadia segéd pár héttel ezelőtt egy fővárosi napilapban apróhirdetést tett közzé, amely szerint nőstül szeretne s keres egy magához illő, házasan nevelt, szolid s némi hozományval bíró leányt. A hirdetésre Nagy Ágnes szakácsné reagált, kicsérélték az arczképeket s a keresztleveleiket, szóval a frigy már-már a kihirdetés előtt állott. Hátra volt azonban még a hűségpróba. A boldog csizmadia levelet írt «kedves menyasszonyá»-hoz, Megírta benne,

hogy bátyja, aki országgyűlési képviselő, kétségbe vonta a leány szerelmét s fogadást ajánlott arra nézve, hogy még tíz forintot sem kölcsönözne neki a leány esküvő előtt. *Tóth Sándor* arra kérte tehát a leányt, küldje meg neki «csak úgy formáságból» sürgönyileg a 10 forintot hűsége zálogául s írja meg még a következő levelet:

Budapest, 1899. június —én.

Kedves vőlegényem!

Meglepetve értesülök hirtelen pénzzavarodról s küldöm sürgönyileg a kívánt 10 frtot, de küldenék akár 200 forintot is, mert szeretlek nagyon, édes egyetlenem.

Hü menyasszonyod
Nagy Ágnes.

A szegény leány, aki minden áron férjhez akart menni, csakugyan elküldte sürgönyileg a «hűség próbáját». Választ azonban hiába várt. A szerelmes vőlegény, amint megkapta a pénzt, felejtett menyasszonyt, csapot, papot, s három napig ki sem jött a részegségből. A negyedikén aztán megírta a szerelmes leányzóknak, hogy sajnálja, de nem veheti el, mert a levélben annyi a hiba, hogy művelt csizmadia ilyen asszonyt nem vehet a házába. A leány most család miatt feljelentette a kedves vőlegényét.

* **Kékitőt ivott.** *Mitigrasz Lujza* cselédleány tegnap este a Váczi-körút 10 sz. a. a szolgálati helyén kékitő folyadékot ivott. A leány ettől a sajátzerű italtól oly rosszul lett, hogy a Rókus-kórházba kellett szállítani. Hogy mi vitte rá az öngyilkossági kísérletre, azt nem akarja megmondani.

* **Megtagadott névváltoztatás.** *Bossányi Sándor* nagyszalontai lakos vezeték nevét *Kertmegire* akarta változtatni, azonban a belügyminiszter nem engedte meg.

* **Megengedett rendjel viselés.** *Ő Felsőgróf Lónyai Elemér* követségi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott követségi titkárnak, hogy az olasz korona rend közép keresztjét s a belga Lipótrénd lovagkeresztjét, — *Berchtold Lipótnak* pedig, hogy a francia becsületlégió rendjét elfogadhassák s viselhessék — megengedte.

* **Színész-házasság.** Tegnap délből 12 órakor vezette oltárhoz *Iványi Antal*, a kolozsvári «Nemzeti Színház» tehetséges tagja *Vásárhelyi Vilmát*, a társulat bájos naiváját a Barátok templomában. Az esketési szertartást *Dencs János* cz. kanonok végezte, ki a házaselekekhez szívreható beszédet intézett. Násznagyok voltak *Bölcöny József* intendáns és *Follinus Aurél* igazgató. A szertartáson jelen volt a társulat személyzete nagy számmal s a szertartás végeztével *Bölcöny József* intendáns lakásán szükkörű diner volt.

* **A méregkeverő anyja.** Három nap óta már a törvényszék fogházában ül *Szirota Mártonné*, a ki ellen az a szörnyű vád merült fel, hogy két apró gyermekét e. emésztette patkány-méreggel. A lelketlen anyát az vitte volna a bünbe, hogy *Károly* és *Anna* nevű gyermekeinek ahoz a 600 frtnyi kis örökségéhez jusson, melyet javukra a lipótmegyei árvaszék kezel. A törvényszék dr. *Horváth Sándor* bírót bízta meg a vizsgálat vezetésével, aki ma hallgatta ki először a súlyos váddal terhelt anyát. Közel két órát vett igénybe a vallatás s befejeztével *Szirotánét* visszavezették a börtönbe, a vizsgáló bíró pedig az asszony lakására ment házkutatást tartani. A gyanyu szerint *Szirotáné* arzenikummal követte el a tettet s a bíró azért rendelte el a házkutatást, hátha ráakad a méreg maradványaira.

* **A főváros vízfogyasztása május hónapban.** A székesfőváros vízvezetési igazgatóságának jelentése szerint május hónapjában a főváros egész területén 3889276 köbméter s. ürt vizet és a budapesti részen ipari célokra 291725 köbméter szüretlen vizet fogyasztottak. A múlt év május havában fogyasztásra került 3923687 köbméter szürt és 572584 köbméter szüretlen viz. Üzemzavar a múlt hónapban nem volt s miként a medencze vízállások mutatják, vízhiány sem állott elő. A tisztí főorvosi hivatal véleménye a vízvezetési víz minőségéről a következő: «A vízvezetési víz e hónapban úgy bakteriológiai, valamint vegyészeti szempontból jó volt.» Jelenti végül az

igazgatóság, hogy a káposztásmegyéri vízmű elkészült tunneljének tisztítása e hó második felében kezdetét veszi.

x **Dr. Robitsek Ferenc nagymarosi plebános harmadik zarándoklata Lourdesba.** E híres kegyhelyre az idén egy nagyobb számú résztvevőből álló zarándoklat indul dr. Robitsek Ferenc esperes plebános lelki vezérlete alatt. A hálókocsival ellátott különvonat augusztus hó 21-én indul Budapestről, Kanizsa—Pragerhof—Marburg—Franzensfeste—Alán át Milánóig, ahol a társaság megpihen. Innen Génua és a Rivisera mentén Marseille-ig folytatja útját, mely második pihenő állomásnak van kiszemelve. Egy napi pihenés után egész Lourdesig utazik a társaság, hová augusztus 26-án reggel érkezik meg. Négy napi időzés után történik a visszautazás szintén külön vonattal Nizzaig s innét 1 napi tartózkodás után Génuaig, honnan ismét 1 napi tartózkodás után Milánó—Verona—Franzensfesten át a társaság szeptember 5-én hazakerkezik. Különös kedvezménykép a visszautazáskor a francia határtól kezdve az együtt utazás kötelezettsége megszűnik s mindenkinek jogában áll a társaságtól elválva, függetlenül tenni meg hazatérő útját. Az egész utazás kizárólag vasúton történik. Résztvételi árak: I. oszt. 220 frt. II. oszt. 170 frt, III. oszt. 100 frt 8 napi teljes szálloda ellátással. Részletes programok kaphatók Msgr dr. Robitsek Ferenc esp. plebánosnál: Nagymaroson (Hont-megye), ki a jelentkezéseket már most elfogadja.

* **500 kilométer kerékpáron.** A nagyvárad sportkörök két illusztris tagja *Kunz Gusztáv*, a nagyvárad kerékpár egyesület elnöke és neje teszik meg ezt a horribilis utat kerékpáron szép Magyarország természeti szépségeket megáldott vidékén. Hétfőn fognak vonatra ülni és utjukat Temesvártól kerékpáron folytatják Báziasig, onnan Orsovára és a természeti szépségekben bővelkedő Vaskapuzhoz a Széchenyi úton végig. A nagyvárad sportkörök élénk érdeklődéssel kísérik e merész vállalkozást.

* **Elütötte a villamos kocsit.** A Margit-rakodópart 22. sz. ház előtt tegnap délután *Skocsig János* napszámot egy villamos kocsit elütötte, de szerencsére nem szenvedett életveszélyes sérüléseket, bárha sebei így is elég súlyosak. A szerencsétlenül járt embert a mentők részesítették első segélyben. Már szerencsétlenebbül járt *Tibusz Mihály*, 68 éves napszámot, akit ma reggel, ugyancsak a Margit-rakodóparton a 9. számú villamos kocsit elgázolt. Az öreg ember összeroncsolt tagokkal, eszméletlen állapotban került az irgalmasok kórházába. *Tibusz* süket ember és ennek tulajdonítható, hogy nem hallotta a villamos kocsit csöngetését.

* **Figyelemre méltó szerencsehirdetése van** lapunk mai számában id. Heckscher Sámuel hamburgi bankházának.

* **Elveszett a Zöldfa-utca elejétől Kert-utcaig** tegnap egy tömör karpereczlánc, arany szívvél. A becsületes megtaláló illő jutalomba részesül, ha lapunk kiadóhivatalában átadja.

Az isaszeghi honvédszobor ügye.

— Gyorsaság nem bosszorkányság. —

Az isaszeghi honvédszoborra begyűlt pénzek miatt az isaszeghi olvasókör tudvalevőleg bűnvádi följelentést tett Tisza László ellen s a budapesti kir. ügyészségnél hivatalból üldözendő büncselekménnyel vádolja őt. A följelentés alapjául — mint a Független Hirmondó c. könyvnyomatos írja — a leszámolási vonakodáson kívül Tisza Lászlónak a szobor ügyében a szoborbizottság elnökehez intézett levelei szólnak. Más részről egy állítólagos 48-as honvéd levele is latba esett, amelyben az áll, hogy nemcsak az isaszeghi szoborra befolyt pénzekkel van baj, hanem az országos honvédszoborra befolyt pénzekkel is, amennyiben ezekkel Tisza László még mindig elszámolni tartozik.

Tisza László a bizottsági elnökhöz intézett levelek egyikében 1893-ban ezt írja: «A nélkül, hogy most még számokat mondanék, van szerencsém arról értesíteni, hogy már eddig sikerült meglevő pénzükhöz annyi segélyt munka

s anyagokban összekoldulni, hogy bizton reményelhetjük, hogy emlékün — magunkat is meglepő — impozáns lesz. Műépítész barátom a terv készítését elvállalta. Nagy, erős szikla darabokra van szüksége, melyek mindegyike körülbelül egy egy kubik öles legyen legalább.»

Félévvel később így ír:

»Azt hiszem már alig reményelhetjük, hogy a még be nem küldött aláírási ivenek jöjjen még valami s így elérkezett az idő, hogy szorosán számba vegyük, mink van.«

A gyűjtés negyedik esztendeje s még az ötödiknek fele is a nélkülült el azonban, hogy akár a kubiköles sziklából, akár a leszámolásból bármi is lett volna.

1894. szeptemberben a sürgető felhívásra ezeket írja Tisza:

»Néhány nap előtt javuló egészségben haza jövén, rögtön ismét nyakamba akasztottam a koldustársisznót s házalásom eredményeül örömmel jelenthetem, hogy sikerült a talpazathoz kellő kitűnő termés követ általunk megbírható árban megszerezni úgy, hogy Isten segítyével mondhatom, hogy az emlék s annak jövő tavaszi felállítására emberileg biztosítva van. A nagy követek pár hét alatt kihányják s azokat még a tél elején vasúton a helyszínére fogjuk szállítani, a kellő öntvényeket az ajánkozott hazafias magángyarak s az állami öntödében a télen elkészíthetjük a műépítész tervei szerint a tavaszra, aztán csak a feállítás és leleplezés marad.

A levélben említett »jövő tavasz« vagyis 1895. tavasza, a nélkülült el, hogy az isaszeghi akár szobrot, akár csak egy szoborhoz való követ is láttak volna. Sem öntvényeket, sem sziklákat nem kaptak. Annál nagyobb volt az elégedetlenség. Már olyasmit is beszéltek, hogy Tisza László pusztá lojalitásból, valami »családi politika« révén, mesterségesen huzahalasztja, úgy az isaszeghi, mint az országos honvédszobor ügyét.»

Udvarny Antal szoborbizottsági elnök minden zaklatásról, fenyegetésről híven referált Tiszának, a ki erre 1896. február 19-iki kelettel így válaszolt:

Bárki s bármi irányban érdeklődik e szent ügy iránt, kérem felelje nekik föltisztelendő ur bátran, hogy a szobor felállításának ügye álomba legkevesébe sem szenderült. Ez állítás tanui lehetnek a budapesti összes tekintélyesebb gyarak igazgatói, az ország fő kőbánya-tulajdonosai, a közlekedési ügyeket intéző az állami ércgyárakat vezető kereskedelmi miniszter és a közegei, kik általam eléggé zaklattatnak.

A késés első főoka a pénz hiánya, melyet idővel kell pótolnunk. Nyakamba akasztottam tehát a koldustáskát — ezuttal fájdalom egyedül — s örömmel mondhatom, hogy kormány, vállalatok, művészek, iparosoktól bizom a biztosítást ma már, hogy részint ingyenes, részint mérsékelt áru közreműködésükkel az isaszeghi csata emléke méltán lesz megörökítve, buzdításul az új millenium részére.

Második oka a közbejött kormányválság, mely után a távozott hazafias kormányoknak ez ügyre vonatkozó támogató ígéretét a jelen kormány hazafias tagjai által meg kellett újítatnom.

3-ik s ma legnagyobb oka a késésnek a Millenium okozta nagy hűhó. Nem tagadom, kasmatolt fejemben a gondolat s szivemben a vágy, hogy az emlék az ezredéves ünnepélyek kapcsán leleplezhető legyen, de az ez iránti sürgetősemre mindenkitől a fennebbi nézetet hallván, kénytelen vagyok megnyugodni a reményben, hogy sikerül az emléket még a Milleniumi év letelte előtt felállítanunk.

Fölébresztésre éppen semmi szükség nincs s legyenek az ezt akaró kezek bármi hatalmasok, föllépésöknek legfőleg az a sikere lesz, hogy a neveléses módon nyitott ajtó betörésén fognak erőlködni. A gyűjtött pénzt, ha azt a kedvezményezők kívánni fogják, bármely perczen át fogom adni, természetesen, akinek kívánják, de ez intézkedéseket czélszerűnek nem tartom, szintén, hogy a tényleges működést megkezdjük, még kinlevő pénzre is lesz itt a fővárosban szükség: hogy pedig más, mint czélszerűség legyen ez óhajítás forrása, képzelni sem bírom. Csak lehetetlen föltennem, hogy akár Egerből, akár bár honnan oly nézetbe készüljön a nagy akció,

mintha a honvédegyetek által a védnök kezére bízott összegek itt rosszabb helyen lennének, mint bárhol másutt. Ily irányu akcióval aztán, ha föltehetoám, hogy lenne valaki elég aljas, ily gyacuvval sérteni meg, sok önzetlen fáradozomért, majd igen furcsa hangon fognék leszámolni, de ilyes valamire talán mégis csak nem vállalkozik senki?!

A milleniumi esztendő elején kelt fennebbi levél nagyon megijesztette a szoborbizottságot. Csak június közepe felé alkalmatlankodtak újra Tisza Lászlónál, a ki azt válaszolta, hogy Fellner műépítész ur elkészült az emlék tervével, én azzal e napokban kimegyek Isaszeghre, az Elnök Urnak bemutatni, hogy ha az tetszésüket megnyeri, egy a műépítész a költségvetést megcsinálhassa, s a munkát az erre hazafiasan ajánkozott gyarak közt feloszthassuk, mert az emlék leleplezésnek a csata legközelebbi évfordulóján szerintem okvetlen meg kell történni.

Mivel a közönség nyugtalankodása nem szűnt meg és az elnök felszólításaira Tisza László mindig azt válaszolta, hogy a számonkérésre illetékesnek csakis a szoborbizottságot ismeri el: az előbbi levél kelte idején összeült a szoborbizottság és elhatározta, hogy a gyűjtések ügyét most már alaposan rendezi. Az ülése fölveti jegyzőkönyvet megküldték Tisza László védnöknek, kérve őt, hogy a hozzá begyűlt összegek mennyiségét tudassa. Egyszermind megnyugodtak abban, hogy ime most már a milleniumi esztendő vége, a második terminus is lejár eredménytelenül és a leleplezés új terminusa, a harmadik terminus gyanánt elfogadták »a csata legközelebbi évfordulóját.« azaz 1897. évi április 6-dikát.

A szobor-bizottsági jegyzőkönyvre Tisza László válaszolt ugyan, de a hozzá begyűlt pénzek mennyiségéről egy árva szót sem írt. Hallgatott tehát tovább a bizottság s egyrésztük meg is halt, vagy el is távozott Isaszeghről a szélrózsa minden irányában.

Ily körülmények között mult el az esztendő és a harmadik terminus, 1897. év április 6-ika, az isaszeghi csata évfordulója, amikor természetesen még mindig nem volt egyebe a bizottságnak a szobor — tervrajzánál. A sok építvényből, kubikol nagyságu sziklából, kormánytámogatásból stb. — semmi sem érkezett Isaszeghre. Végre a harmadik terminus eredménytelen elmultát követő 6-zón, amikor a közönség zuglódása ismét kitért, Udvarny elnök levelet kapott, amelyben az áll, hogy akció van készülöben Pestmegyét rábírní, hogy a szobor ügyet vegye a kezébe, a szobor létesítését legalább 1898 ra, a csata felszázados évfordulójára biztosítsa. E czélből kérik az eddig begyűlt összeg menyiségének közlését.

Udvarny elnök ezt a levelet elküldötte Tisza László védnöknek, aki egyebek közt így válaszolt:

»Szives levelét köszönettel véve, abban megerősítve látom azt, miben eddig sem kételkedtem, hogy szent ügyünk érdekében Föltisztelendőség is nem kevés zaklatásnak van kitéve. Ezt mindaddig mig arról nyugodtak lehetünk, hogy kötelességünket híven és nem is siker nélkül teljesítjük ez ügy érdekében tőrünk kell egészen addig, mig ez beavatkozási alakot nem ölt.«

Leveleink következtében a kereskedelmi és iparbanknál már eddig ezer forintot meghaladó összeg lett befizetve s a szükséges oroszánt a királyi palota építésénél működő egyik jeles szobrászunktól: Fadrusz-tól fogjuk valószínűleg igen méltányos áron megkapni.

Igy jutott a szoborbizottság a gyűjtések megindításának kilenczedik esztendejében a kész szobor és a begyűlt összegek számbavehetése helyett a Fadrusz-féle »valószínűleg« igen méltányos áru oroszántig.

A szoborból pedig még máig sem lett semmi. De még csak a Fadrusz-féle oroszántól sem.

Tetten ért gavallér.

— Rablás fényes nappal. —

Beállott a szorgalmi évszak az iskolákra, gazdákra nézve, de a tolvajokra is. Egyre-másra teszik le a vizsgát az elemelés tudomá-

nyából s mindjárt magukkal viszik az ajándék tárgyat is. E részben pedig ezek az enyves kezű vizsgázók nem nagyon válogatósak; jó nekik a biciklitől egészen a dugóhuzóig minden elemelhető portéka.

Ezuttal egy egész elegáns megjelenésű gavallér a szereplő, ki azonban belesült a szerepébe és hamarosan hurokra került.

Az esetről tudósítók a következőket írja: *Sveighoffer* Matild, az »Ujvilág« kávéház kaszirnője kapuczinus-utczán bir egy kis utczai szobát. Tegnap délelőtt szabad lévén, egy kis tereferére bement az udvarban lakó szomszédokhoz. Minthogy nem szándékozott sokáig elidőzni, szobája ajtaját be sem zárta maga után.

Ezt az alkalmat egy elegánsan öltözött fiatal ember arra használta fel, hogy az üres szobába hirtelen beosont és a kaszirnőnek az asztalon heverő arany óráját és lánczát zsebre dugta.

Az utca átellenes oldaláról szemmel kísérték az ismeretlen látogatót, azért midőn ez az utczára érve, gyorsan futásnak iramodott, hirtelen átszaladtak a szoba tulajdonosnőjéhez és hirtül adták neki a történeteket.

A háznál lakók most földözöbe vették a menekülő fiatal embert, ki a nagy-piacz felé vette irányát és a közuti vasut állomásnál szerencsésen el is csípték őt.

Feltűnő látvány volt, midőn a legujabb divat szerint öltözött, keztyüs gavallér két rendőr gardirozása közben bevonult a főkapitányságra. Az előállított ifjut itt *Horváth* Géza, az elnöki osztály vezetője fogta vállatára és elrendelte megmotozását. És most egy meglepő és a rendőrségre nézve szerfelett tanuságos jelenet játszódott le, a mi azt dokumentálja, hogy a fogoly fiatal ember egész rendszeresen üzte a tolvajlást. Nemcsak kabátja és mellénye, de még a nadrág szára is sűrűen meg volt rakva kisebb-nagyobb zsebekkel, melyek tele voltak lopott holmikkal.

A zsebek üregéből egész raktára került elő az idegen tárgyaknak, igazi muzeuma a lopott portékáknak.

Az elidegenített holmik jegyzéke a következő: 2 darab ezüst cigaretta doboz. Ezeknek egyike különösen értékes műtárgy, masszív ezüstmű, arany lófej relieffel. Azután egy pár koválcóves arany fülbevaló; egy pár türkisz arany függő; egy darab női arany karperecz rubin kövel; egy női arany láncz; egy férfi óraláncz aranyból; egy kis ezüst gyufatartó; egy vadonat új gyöngyház nyelű zsebkés, egy kis disznóbőr tárcza 2 forint 90 krajczárral; egy elegáns bőr szivar tárcza és végül egy dugóhuzó.

Hogy mért tartotta tettes ezeket a csempezett dolgokat mind magánál; félelemből-e, avagy azért, hogy más városban értékesítse azokat, nem lehetett megtudni.

A kaszirnőtől ellopott arany órát és lánczot még nem sikerült megtalálni. A szerzett holmik eredetéről a tettes, ki *Nádlér* Mihály faczér könyvkötő segéd, megtagad minden felvilágosítást.

A pórul járt gavallért még *Gerő* alkapi-tány elé viszik, ki a jegyzőkönyv felvétele után átkísérteti őt a kir. ügyészséghez.

EGYESÜLETEK.

A vadásztársulat közgyűlése. A nagyvárad vadásztársulat tegnap június 17-én *Rádl* Ödön társulati elnöknel rendes évi közgyűlést tartott. Jelen voltak: *Rádl* Ödön, *Bige* Gyula,

Bartsch Arthur, Bartsch Sándor, Szokoly Tamás, Lázár Márton, Pop Aurél, Papolezy Ferencz, Csátary József és ifj. Kaczián Károly egyleti tagok. Az elnök a múlt évi számadást ismerteti, amiből kitűnik, hogy az 1898—9 évi bevétel 1322 frt 15 kr, ezzel szemben a kiadás 1273 frt 88 kr. s így az 1899—90 vadászévre 48 frt 27 kr. vétetett át. Miután a számadás teljesen rendben találtatott, Bartsch Arthur társulati pénztárnoknak a felmentvény kiadása mellett buzgó eljárásáért jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott. A szép s nemes sport kedvelőinek száma jelenben 27 s így 3 tagsági hely van üresedésben, amire a sport kedvelőket azal értesítjük, hogy esetleges felvételért Rádl Ödön ügyvéd, társulati elnök urnál lehet jelentkezni.

Gyorsíró-gyűlés. A nagyváradai gyorsíró egyesület f. évi június hó 18. naptán (vasárnap) délután 2 órakor a Pável-utcai polgári leányiskolában levő rendes helyiségében közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjait ezennel meghívjuk. Dr. Adorján Emil elnök, Magyar Jenő jegyző.

IRODALOM.

A Szigligeti Társaság taggyűjtő iveri. A Szigligeti Társaság taggyűjtő-iveriből sokat nem küldtek vissza. Ezért az elnökség felkéri a t. ivtartókat, hogy iveriket, akár van azokon aláírás, akár nincs, e hó végéig dr. Adorján Árminhoz, a társaság titkárához eljuttatni sziveskedjenek.

Igazságszolgáltatás.

A jogász uzsorása. Egy fiatal vidéki jogász a múlt évben megbizta Rosenberg Lajos pénzügynököt, hogy szerezzen neki nagyobb pénzkölcsönt. Rosenberg úgy felelt meg e feladatnak, hogy aláíratott a fiatal emberrel egy 650 forintos kötelezvényt, amelylyel leutazott Kapuvárra. E hely közelében ugyanis a fiatal embernek kis birtoka volt. Sikerült is Rosenbergnek a kötelezvényt 525 forintért elhelyezni Paskesz Sándor kapuvári földbirtokosnál. Ebből a pénzből aztán 450 forintot adott csak át a fiatal embernek, a többi költségek fejében lefogta. Mikor aztán a fiatal ember nem tudott fizetni, Paskesz kényszerítette arra, hogy legalább négyezer forintot érő kis birtokát kétezer forintért adja el neki és a vételárból számítsa 1 a 650 forintot. Az így anyagi romlásba került fiatal ember aztán csalás miatt tett feljelentést Paskesz és uzsora miatt Rosenberg ellen. Paskesz ellen később visszavonta a feljelentést, míg Rosenberggel szemben hivatalból folytatódott a büntető eljárás. Ez ügyben ma Czárán István táblai bíró elnökléte alatt ítélte a törvényszék. A tárgyaláson kiderült, hogy Rosenbergnek még csak haszna sem volt az üzlethöz, mert vagy 40 forintot ráfizetett. Balázs kir. alügyész mégis fentartotta a vádat, az uzsora törvénynek arra a szakaszára hivatkozva, amely szerint uzsora vétséget követi el az, aki elősegíti egy olyan ügylet kötését, amely uzsora jellegét viseli magán. Dr. Klein Rezső védő ezzel szemben arra utalt, hogy Rosenberg mindent megtett arra, hogy megbízójának anyagi érdekeit megóvja. A törvényszék az ügyész álláspontjára helyezkedett és egy hónapi fogházra ítélte Rosenberget, aki felebbezett.

A vetélytársnő halála. Keller Antal mokri birtokos elkergette magát a feleségét, hogy zavartalanul élhesse világát Korek Katalin nevű kedvesével. Kellernének tudomására jutott, hogy Korek Katalin miatt üzte el magát a férje s ez végképen elkeserítette. Megleste az ura csábitóját, kétszer rálőtt revolverből, aztán neki ment és késével addig szurkálta, míg kilehelte lelkét. Az orvosok harminczöt szurást konstatáltak a holttesten. A gyikos asszonyt tizenöt esztendei fegyházzal sújtotta a nagybeeskereki törvényszék, a mely ítéletet a tábla és mai ítéletében a kuria is helybenhagyta.

SPORT.

Kerékpár-verseny Debreczenben.

Julius 2-án rendezti a »debreczeni kerékpár egyesület« első pályaversenyét, melyre a »Nagyváradai kerékpár egyesület« is hivatalos. Az első készülétek folynak, s innen mintegy hatvan főnyi csapat kerekedik át, hogy visszaadják a debreczeniek látogatását és hogy az ünnepély fényét emeljék. Nagy érdeklődéssel várják a nagyváradai matadorok a debreczeni versenyt, hogy megmentsék ismét a nagyváradiak hírnevét.

Turistáknak szomjuság ellen. A kerékpárosok, valamint a gyalog turistáskodók sokszor szenvednek meleg nyári napokon a szomjuság miatt. E szenvedésnél még nagyobb baj, ha kimerülve vizet isznak, mert az által veszélyes betegséget kaphatnak, eltekintve attól, hogy a víz a szomjuságot még fokozza. A testet pedig bágyasztja. Egy amerikai gyalogló járt a m. é. őszén Kolozsvárt. Ez szomjuság csillapító szerképen u. n. pepsint tartott a szájában gyaloglás közben. E szer állítólag tiszta gumi, borsmenta és cukor vegyületekből készül. A kolozsvári kerékpárosok kirándulásaik alkalmával megpróbálhatják.

TANUGY.

Rajzkiállítás a főreáliskolában. Elérkezett a vizsgák ideje, mikor a diákoknak számot kell adniok, mit tanultak, milyen új ismereteket szereztek egész éven át. Ilyenkor aztán a Rhédey-kert, a Városliget megtelik szorgalmasan magoló diákokkal, mert hiába, nem gyerekség ám egy kétharmadot, vagy háromnegyedet kijavítani.

De nemcsak az elméleti tudományokban való jártasságukat mutatják be most a tanulók, kézügyességüket és műzslésüket is alávetik a közönség bírálatainak: e célra szolgálnak a rajzkiállítások.

Az ilyen iskolai kiállítások hasznos volta elvitázhatatlan. A nemes verseny, melyet az ifjak ez alkalommal kifejtének, növeli ambíciójukat, fejleszti tettvágyuk és tehetségük kifejezésére is üdvös befolyással van.

Mutatja ezt mindjárt a helybeli főreáliskola példája, melynek ügybuzgó, fáradhatatlan rajztanára, Szőke Gyula, nem elégedvén meg azzal, hogy kitűnő utbaigazításaival, tanácsaival valamint értékes jutalmak kitűzésével tanítványai tehetségéhez képest meglepő eredményeket ért el, évenként rajzkiállításokat rendezve alkalmat ad az ifjaknak arra, hogy tehetségüket a nyilvánosság előtt is bemutatassák. De meg is látszik az eredmény, a reáliskola rajzkiállítása évről-évre magasabb nivón áll. Közönségünk bizonyára kellemesen emlékszik vissza a reáliskola tavalyi kiállítására, melynek megtekintésekor mindenkit meglepett egy az egyes csoportosítás, mint maguk az egyes szép kivitelű rajzok.

Az ez évi kiállításon azonban még a múlt évihez képest is fokozatos haladást konstatálhatunk. Mindjárt az osztályonként fokozatosan elrendelt rajzcsoportok kellemes benyomást tesznek a nézőkre. Különösen a IV. és VI. osztály tűnik ki csinos rajzaival. A tehetségesebbek rajzai minden osztályból külön csoportba vannak összeállítva, mely több valóban tehetséges képre valló rajzot és festményt láthatunk.

A legtöbb igyekezetet tanusító diákok jutalmakat is kaptak. Boda Gyula VI. oszt. tanuló szép pasztelló ezeruzarajzaiért a Berkes Bertalan ur által felajánlott 30 korona értékű olajfestő készletét kapta; Szőke Gyula tanár ur áldozatkészségéből pedig Braun J. és Adler S. VI. o. tanulók 10—10 kor., Jámber, Jesch IV., Király és Mészáros III. o. tanulók 5—5 korona jutalmat kaptak. Ezen jutalmazottakon kivül ki kell még emelnünk a már tavalyról előnyösen ismert Löbl F. és Guttman B. VII. oszt. tanulókat, azonkívül Singer, Berkovits VIII., Gál VII., Ritter VI., Singer V., Bleier IV. és Csapó Z. III. osztályu tanulókat, kik szintén szorgalmasan dolgoztak és igen szép rajzokat produkáltak.

A közönség bizonyára nem fogja elmulasztani az alkalmat, hogy kellemes perceket szerezzen magának a rajzkiállítás megtekintésével, mely a főreáliskola II. emeletén f. hó 18-ikától 25-ikéig bezárólag naponként délelőtt 9—12, délután 3—5 óráig van nyitva.

Vizsgálatok sorrendje. A nagyváradai községi elemi- és polgári iskolák 1898—9-ik tanévi osztályvizsgálatainak sorrendje: Jun. 19-én: polg. fiúiskola I. A. osztály délelőtt 8 órakor, dr. Molnár Imre; polgári fiúiskola I. B. osztály délután fél 3 órakor, dr. Molnár Imre; polgári leányiskola I. osztály délelőtt 8 órakor, Gálbory Sámuel; olasz-i elemi fiúiskola IV. osztály délelőtt 9 órador, Stark Gyula; olasz-i elemi leányiskola IV. osztály délelőtt 8 órakor, Ragány János; újvárosi elemi fiúiskola I. B. osztály délelőtt 9 órakor, Materny Imre; újvárosi elemi fiúiskola III. osztály délelőtt 8 órakor, dr. Kecskeméty Lipót; újvárosi elemi leányiskola II. osztály délelőtt fél 9 órakor, Várady Mór; újvárosi elemi leányiskola III. osztály délelőtt 9 órakor, Várady Mór; váraljai elemi leányiskola I. osztály délelőtt 9 órakor, Hering Sándor; váraljai elemi leányiskola V—VI. osztály délelőtt fél 9 órakor, Gábriely Lajos. — Junius 20-án: Polgári fiúiskola II. A. osztály délelőtt 8 órakor, dr. Molnár Imre; polgári fiúiskola II. B. osztály délután fél 3 órakor, dr. Molnár Imre; polgári leányiskola II. osztály délelőtt 8 órakor, Gálbory Sámuel; olasz-i elemi fiúiskola I. osztály délután 3 órakor, Materny Imre; olasz-i elemi fiúiskola III. osztály délelőtt 8 órakor, dr. Kecskeméty Lipót; olasz-i elemi leányiskola I. A. osztály délelőtt 9 órakor, Hering Sándor; újvárosi elemi fiúiskola II. osztály délután 2 órakor, Beczkay Lajos; újvárosi elemi fiúiskola IV. osztály délelőtt 9 órakor, Stark Gyula; újvárosi elemi fiúiskola I. A. osztály délelőtt 9 órakor, Materny Imre; újvárosi elemi leányiskola IV. osztály délelőtt 8 órakor, Ragány János; váraljai elemi fiúiskola V—VI. osztály délelőtt fél 9 órakor, Gábriely Lajos; váraljai elemi leányiskola II. osztály délelőtt fél 9 órakor, Dr. Vucskics Gyula. — Junius 21-én: Polgári fiúiskola III. osztály délelőtt 8 órakor, dr. Molnár Imre; polgári fiúiskola IV. osztály délután fél 3 órakor, dr. Molnár Imre; polgári leányiskola III. osztály délelőtt 8 órakor, Gálbory Sámuel; olasz-i elemi leányiskola II. osztály délelőtt fél 9 órakor, dr. Vucskics Gyula; újvárosi elemi leányiskola I. osztály délelőtt 9 órakor, Hering Sándor; váraljai elemi fiúiskola I. osztály délelőtt 9 órakor, Materny Imre; váraljai elemi fiúiskola III. osztály délelőtt 8 órakor, dr. Kecskeméty Lipót; váraljai elemi fiúiskola IV. osztály délelőtt 9 órakor, Stark Gyula; váraljai elemi leányiskola III. osztály délelőtt 9 órakor, Várady Mór; váraljai elemi leányiskola IV. osztály délelőtt 8 órakor, Ragány János; csillagvárosi elemi vegyes iskola I—II. osztály délelőtt fél 9 órakor, Gábriely Lajos. — Junius 22-én: Polgári leányiskola IV. osztály délelőtt 8 órakor, Gálbory Sámuel; olasz-i elemi fiúiskola II. osztály délelőtt 8 órakor, Beczkay Lajos; olasz-i elemi leányiskola III. osztály délelőtt 9 órakor, Várady Mór; váraljai elemi fiúiskola II. osztály délután 2 órakor, Beczkay Lajos; olasz-i ismétlő leányiskola délelőtt 9 órakor, Stark Gyula. — Junius 23-án: Újvárosi ismétlő leányiskola délelőtt 9 órakor, Stark Gyula; váraljai ismétlő leányiskola délután 4 órakor, Stark Gyula.

A zeneiskola vizsgái. A »Nagyváradai zenekedvelők egyesülete« által létesített és fenntartott »Nagyváradai Zeneiskola« tanévzáró osztályvizsgálata az egyesület nagy zenetermében (Nagypiacztér, községi polgári fiúiskola épület II em. 31. ajtó) folyó évi június hó 22-én, csütörtök d. u. 2—6-ig és 23-án péntek d. e. 8—12 óráig; zárőnnepélye pedig a reál- és polgári iskola közös tornacsarnokában június 25-én, vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor fog a következő műsor mellett:

1. Liszt Ferencz: »Magyar induló« két zongorán 8 kézre előadják: Politovszky Gizella, Bauer Margit, Kassay Margit és Winter Ilona.
2. Diabelli A. »Polacca.« zongorára: 4 kézre; előadják: Grósz Amália és Engel Valéria.
3. Magyar Dalok: ezimbalmon előadja: Perné Nárezsiz.

4. Spiller Adolf: »Repülj fecském« és »Ezt a kerek erdőt«, magyar ábránd, hegedűn előadja: Voit Ervin.

5. a) Brünner C. T. Op. 332. »Kis ábránd«, b) Wunderer A. Op. 122. »Trompeter-marsch«, zongorára 4 kézre előadják: Békési Leó és Békési Piroska.

6. Berioth: VI. »Air Varié.« Hegedűn előadja: Fényes Mártha.

7. Fióti: »Galopp«, zongorára 4 kézre; — előadják: Steiner Paula és Bérczi Mariska.

8. Berioth: IX. »Hangverseny.« Hegedűn előadja: Feinsilber Irén.

9. Guttmann A.: »Galopp«, zongorára 4 kézre; — előadják: Molnár Laura és Franzély Gabriella.

10. Magyar dalok, czimbalmon előadja: Simon Ferencz.

11. Gaál Ferencz: »Magyar Rhapsodia«, zongorán előadja: Schwartz Juliska.

12. Vomácska J: Nyitány, (a nagyváradi zeneiskola III. zárőnnepélye alkalmára), előadják: hegedűn: Feinsilber Irén, Fényes Mártha, Fohn Ernestsztin, Korda Rózsika, Láposy Erzsike, Bumbera Imre, Bugyi Sándor, Kánitz Dávid, Raffay Ágoston, Pecsényinszky István, Steiner Emil, Stern József, Szeghalmi Sándor, Szenes Sándor, Szemes Imre, Voit Ervin és Weisz Izidor; gordonkán: Fekete Zoltán és Moess Károly; klarinetten: Simon Gyula; harmoniumon: Brunner Róbert; és zongorán: Schwartz Géza.

Ünnepélyes vizsgálat a belényesi gör. kath. leánynevelő intézetben. A polg. leányiskolával egybekötött belényesi leánynevelde évről-évre, alkalomról-alkalomra szebb sikereket mutat föl. A legutóbb megtartott ünnepélyes vizsgálaton a legkiválóbb zenedarabok, szavallatok adattak elő rendkívül gazdag műsorral magyar, román, német és francia nyelven. A gazdag műsorból a legutolsó pont *Buzilla* Virginia záróbeszéde volt, mikor a jelenlevő *Pável* Mihály püspöknek az árva növendékek iránt való atyai gondoskodását köszönte meg. A remek beszéd egy a püspököt, valamint a közönséget mélyen megindította. Ami a növendékek haladását s az intézet színvonalát illeti, ez az ünnepély kitűnő bizonyítékát szolgáltatja annak minden irányban és igazolja azt a bizalmat, mely a fiatal intézet iránt egyre növekszik.

MULATSÁG.

Iparos ifjak tánczestélye. Az iparosifjak egyletének tagjai újabban egy nagyobb-szabású nyári táncmulatság rendezésén fáradoznak, melyet július hó 1-én, a Rhédey-kerti »Lövölde« tágas helyiségében tartanak meg. A mulatság sikerét magában véve is biztosítja, hogy azon az egylet dalköre legújabb számait fogja előadni. Ugyancsak tréfás szórakozásról is gondoskodik a rendezőség. A meghívókat a hét folyamán bocsájtják ki.

SZINHAZ.

Heti műsor.

d. u. *Székely*hez lánczolt király
Vasárnap: *leány* 1-ször.
este *Egy honvéd története*. 1-ször.

Hétfő: *Carmen* először.

Kedd: *Carmen*.

Szerda: *A végrehajtó* először.

Csütörtök: *A végrehajtó*.

Péntek: *Az élet álom* először.

Szombat: *A baba*.

d. u. *Robinson*.

Vasárnap este 1848.

Primadonna bemutatkozás. *Carmen*, melyet a múlt hétről elhalasztottak *Perényi* Margit betegsége miatt, holnap hétfőn kerül színre *Wlassák* Vilma vendégfőlépítélvel. A kisasszony — ki a m. kir. operának ösztöndíjas növendéke — szerződötési czéliből lép föl s ez este *Micaelát* énekl.

Bajazzók.

A közönség ezután még nem fogja tudni, hogy mire jár a színházba, hogy Carmen helyett nem Quasimódot, hogy Folt, a mely nem tisztit helyett nem a Teknősbékát adják és végre, hogy ültében a széket nem cserélik-e ki alóla.

Ilyen bizonytalan hangulatban foglalta el tegnap este az a'csekély számú közönség helyét, már a ki egyáltalában le is ült, mert bizonyos hazai színházi válsághírek képezték élénk vita tárgyát, a levegőben is annak a szaga érzett. A közönség megérezte, nyugtalan lett tőle s azon vette magát észre, hogy *Miklósy* Ilona előtt lebecsáttatott a függöny.

Mi volt ez?

Némelyek bizonyos »Boldogtalan asszony« című monológrol beszéltek, ezeket azonban le-torkolták igen sokan a »Rózsátövis« dramo-llettel.

Leoncavalló költő és zeneszerző örök-szép operettjén a Bajazzókön azután megnyu-godtak a kedélyek, mert elmerültek a mű él-vezetében, a szereplők szép játékában.

Üsse kő a válságot mikor *Fehér* József (Tonió) milyen remekül, lelkesen s teljes oda-adással énekl el a prológot, melynek bevégez-tével felhangzott a taps s a jeles baritonistát többször előhívták a vörös bársony függöny mellől. Szép, érczes hangja megtette a hatást a későbbi énekszámokban is, a mikor kitűnt, hogy játéka, mely eddig gyenge oldalát képezte, érezhetően halad és itt már e tekintetben is jelentékeny dolgot produkált. *Székely* Irén mint Nedda aratta a tapsokat és osztozott a sikerben *Fehér* Józseffel. *Mezei* Mihály (Canio) ma nem volt hangjánál. *Leövey* Leo (Peppe) szépen énekel és ügyesen játszott. *Mányai* Zsigmond (Silvio) ezuttal mutatkozott be hosz-szabb szerepben. Játéka, ügyes mozdulatai szinpadiasak, hangja iskolázott, de kevésbé ér-czes. Neddával való kettőse után tapsot és koszorut kapott. (b. i.)

Dramai matinee.

Az a kevés számú közönség jóformán szinpartolókból, színészekből, újságírókból állott, mely tegnap délután *Morisson* Claude tragikus színészt meghallgatta a jogakadémia díszter-mében. Ez a művelt, szakértőnek mondható közönség nagy várakozással tekintett *Morisson* Claude előadása elé nem csak azért, mert ka-landos hírek előzték meg felléptét, hanem mert összehasonlítást akart csinálni a múlt éven itt vendégszerepelt ifj. *Salvini* Tamással, a jelen-kor másik nagy tragikussával. Az összehasonli-tásra azonban adat nem kínálkozott.

Láttunk azonban a közönség elé lépni egy klasszikus szépségű germán tyust, mintha csak egy pergamen fametszetéből lépett volna ki s midőn *Schakespeare* Julius Caesar 2. felvonás utolsó jelenetét recitálta el, mindenki el volt ragadtatva a mesteri játéktól, óriási hanganyag-tól, mely tudott lágyan olvadni és fergetegsze-rűen tombolni s azon meggyőződést keltette mindenkiben, hogy ily nagy képességeket magá-ban egyesítő tragikus színésznek a szinpadon van a helye. Ugyanilyen hatással szavalt dr. Lippe *Zionstocher* című operából egy részlete-s adott elő mesterien egyes állatmeséket és adomákat. Dramai szavallatában a német szí-nészeknél megszokott pozőrség közt kicsillant a nemes egyszerűség, a verizmus elragadó ha-tással.

Utolsó pontja volt a drámai előadásnak *Schakespeare* III. Richard egy jelenetének recitálása, melyet azonban annyira egyéni felfogással adott elő, hogy oly nagy sikert, mint az előzőkkel, nem aratott. A műértő közönség véleménye megoszlott és a nagyobb párt hatát rozottan fölébe helyezte *Morisson*nak a kolozsvári Nemzeti Színház tragikusát, a nagy *Schakespeare* interpretátort E. *Kovács* Gyulát.

Az előadás mindenesetre jó iskola az itteni szintársulat tagjainak. Kár, hogy csak igen kis számmal voltak az előadáson kép-viselve.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neidegg*, fordította: *Szirtes*.

38

— Nem bánom, hát megígérem.

— Látod, tudtam én, hogy ifjúkori bará-tod kérésének nem fogsz sokáig ellenállni. Ez tehát megvolna. Most térjünk át más tárgyra. Károly kérte, hogy léptesd életbe a szénbányá-ban szükséges javításokat. *Panaszkodik*, hogy mindig halasztgatod az intézkedést, a mi keveset pedig elrendelsz, épen nem elég a veszedelem elhárítására.

— Persze, ha tőle függne, valamennyi munkást pamutba burkolna.

— A fizetés módzatát sem tartja czél-szerűnek; tulságos hosszú időközben történik.

— Természetes, majd mindennap ki fogom adni a béröket! Egyszer s mindenkorra vegye tudomásul, hogy egyenesen hozzám in-tézen jelentést! Én is egyenesen neki adom ki parancsaimat.

— Ne fukarkodjál Lipót, az ügy fontos.

Starkenbach felugrott székéből, de vissza-fojtván haragját, újra leereszkedett és meg-tartotta magának a szittkot, mely ajkán lebegett. Azt hiszed, talán én nem viselem szivemen a bányaüzlet felvirágoztatását? Különben teljesül-jön ebben is a te kívánságod . . . Vedd most ezeket a leveleket és válaszolj reájok, a mint minden egyesnek a szélén megjegyeztem.

* * *

— *Ferencz* szeret engem, s én szeretem őt, hozzá akarok menni! Hadd lássa a gróf, hogy nem törődöm vele. — Ezen szavakkal fejezte be *Áda* vallomását anyja és néneje előtt.

Starkenbach né tanácstalanul nézett körül. Csak tudta volna, minő állást fogtal el férje ebben a kérdésben? akkor könnyű lett volna feladata. Igy azonban nem tudta, mit szóljon. Hahár a háztartást meglehetősen függetlenül vezette, egyéb dolgokban ellenmondás nélkül férje akaratát követte. A ki főképen zavartalan, nyugodt életre törekszik, mindig azon fog ipar-kodni, hogy távoltartson magától mindent, a mi felelősséggel jár. Igy szívesen engedte át urának, a kinek különben is a leányok hozo-mányáról gondoskodnia kellett, a jogot, hogy leányainak férjet válasszon. A polgári vő, bármi megnyerő volt is külseje, bármennyire dícsérték is elüljárói, nem nagy kegyben állt előtte; da ha urának tetszik, ő sem tesz kifogást ellene. Mig azonban erről tudomást nem szerzett, mig ura akaratát meg nem ismerte, nem nyilatkozott az ügyben és beérte néhány semmitmondó megjegyzéssel.

Viktória már nem úgy tett: ő éles szavak-kal kikelt ellene.

— Lehetetlen! Csak nem gondolsz komolyan e házasságra, *Áda*! Nem is tudod, mit cselek-szel! Az anya föltekinet és csodálkozva kérdezte magától: miért pazarol *Viktória* szükségtelenül annyi erőt? Hiszen még nem történt döntés! Hogy nem sajnálja a fáradságot, hogy nem röstel talán teljesen ok nélkül felháborodni!

— *Viktória*, — kérdezé, — te jobban szeret-ed volna, ha *Heisterberg* kéri meg *Ádát*?

— Nem én, ámbar *Ganermann*, ha jól vesszük, talán még rosszabb. Alacsony szár-mazású s mégis a főnemesek uszájhordozója, azután telve van óvilági eszmékkel; különben e tekintetben a gróf se különb. Ha már ifjú éveid daczára férhez akarsz menni, — fordult hűgához — válassz magadnak különb férfit, talán *Falb* *Alfréd*ot vagy *Winter* *Gyulát* . . .

— Köszönöm. Olyan csufhoz nem megyek.

— Ah mit! — kacagott fel *Viktória*. A csunya arcot megszokja az ember, de töké-letesen elűtő jellemek nem férnek meg egy-más mellett. Én mondom neked, te nem érted *Ganermann*ot, és ő . . . ő nem is téged szeret,

hanem azt a képet, melyet magának te rólad alkotott, ő idealista!

— Nos, ha ő eszményiesen gondolkodik, én költőiesen! Te neked mégis gyakran ferde nézeteid vannak, Viktória!

— Csak ne tartsd magad költőies léleknek, azért hogy töméntelen sok ostoba regényt összeolvastál és néha-néha könnyekre fakaszt valami szomorú történet. Te nem vagy az a ki más kedvéért önmagát felejteni tudná; én talán, de te soha.

Áda tágra nyílt szeméit Viktóriára mereszté.

— Mit? . . . Te és Ferencz . . . ?

— Légy nyugodt, fiam, — nevetett Viktória, — nem akarom tőled elragadni. De nem tűrhetem, ha valaki egyáltalán nem akarja magát megismerni. És e tekintetben mind a ketten egyformák vagytok. Előre látom, hogy az áldozatok, melyeket meg kell majd hoznod, elviselhetetleneknek látszanak majd neked; hogy nemsokára boldogtalanok lesztek.

Minden ellenmondás még jobban felizgatta Ádát.

— Igen, ha nem kapjuk meg egymást, — kiáltott fel. — Nagyon szeretjük egymást. A többi férfi Ganermannhoz képest semmi!

— Ugyan hányat ismersz, boldogtalan gyermek? No, de minden reményemet apa tilalmába helyezem.

— Igen, lázítsd csak őt, lázítsd ellenem, szólta Áda zokogva. Ő Viki, te eddig jó voltál hozzám, mi lehet most, hogy üldözöl és Ganermann irigyled tőlem. Talán mert sokkal szebb a te uradnál? Talán mert istenit engem, a te férjed pedig hideg, mint . . . mint . . . a béka.

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

A király.

Bécs, június 17. Ő Felsége ma délután Liechtenstein herceg első főudvarmester, Krieghammer hadügyminiszter és a tábornoki kar kíséretében a práterban részletes szemlélet tartott a 4. boszniai-hercegovinai gyalogezred fölött és azután vizsátért a Burgba.

Öngyilkosság törrel.

Székes-Fehérvár, jun. 17. (Saj. tud. táv.) Weigl Imre, a megyei takarékpénztár főkönyvelőjének neje, aki Witze Gyula kir. szabadalmi hivatal elnökének nővére, ágyban törrel szívére szurta magát. Pár órai szenvedés után meghalt. A szerencsétlen nő hysterikus beteg volt.

A párisi események.

Páris, jun. 17. Dreyfus ügye miatt támadt szóváltás következtében két gimnáziumi tanár párbajt vívott két katonatiszttel. Az egyik tanár és az egyik katonatiszt megebesült.

Páris, jun. 17. Az utolsó órában jelentik, hogy ha Delcassé holnap el nem vállalja a kabinet alakítást, Waldeck-Rousseau veszi át a megbízást és igyekszik az új kabinetet megalakítani.

Páris, jun. 17. A lapok általában sajnálják Poincaré kudarcát, a mely még bajosabbá tette a helyzetet. Azok között, a kiket Loubet esetleg magához hivat, első helyen Delcassét és Waldeck-Rousseaut emlegeti a lapok többsége és azt hiszik, hogy Delcassé nem fogadja el a megbízást, mire Loubet még ma Maldeck-Rousseaut bizza meg a kabinetalakítással. Egyes lapok Constans, Deschanel és Brisson nevét is említik. Az Evenement sze-

rint Waldeck-Rousseau alakítja meg a kabinetet Constans-sal.

Páris, június 17. Az Echo de Paris állítólag jó forrásból arról értesül, hogy az új haditörvényszék július 17-én kezdi meg a Dreyfus pör tárgyalását.

A Siécle egy petíciónak a szövegét közli, a mely a jezsuiták ellen a törvény alkalmazását kéri. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, jun. 17. A Gaulois rennesi levelezője meginterviewolta Carriere csendőrparancsnokot a Dreyfus-ügy tárgyalásának kormánybiztosát, a ki tiltakozott elene, hogy a tárgyalás csak formális lesz. Mindent el fog követni, hogy a tárgyaláson Walsynné is megjelenjék. Dreyfus öt állítólagos beismerése miatt szembesíteni fogja a nyilvánosság előtt Lebroun Renault. Ugy a vádlónak, mint a védőnek teljesen szabad keze lesz.

Spanyolországköltségvetése.

Madrid, június 17. Félhivatalos forrásból eredő hírek szerint a kormány olyan költségvetést fog a cortes elé terjeszteni, amely helyreállítja az államháztartás költségvetését (Magy. Táv. Ir.)

A spanyol szenátusból.

Madrid, június 17. A szenátus ülésén Blanco tábornagy Almenas támadására azt válaszolja, hogy a tábornokoknak nem engedték meg, hogy tovább küzdjenek és szemére veti a liberális kormánynak, hogy mielőtt még a háboru megkezdődött, már békekötésre gondolt. A szónok azt monoja, hogy 130,000 főnyi haddal föl kellett volna lázadnia és a háborut folytatnia, de nem tette meg, mert mindig respektálta a fegyelmet. Ámde belátja hibáját és mindig sajnálni fogja. (Magy. Táv. Ir.)

Kína.

London, jun. 17. A Timesnek jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: A csikingi kormányzó, mint maga táviratozza, azt az értesítést kapta a cungli-jámentől, hogy az olasz követelések kielégítő rendezése legközelebb várható. Ez a jelentés azonban eddigelé nem nyert megerősítést. A sanghü kínai hivatalnokok általában úgy vélekednek, hogy a császárné hadikészletei nyugtalanítják Olaszországot és a többi nagyhatalmasságot. (Magy. Táv. Ir.)

A Fülöp-szigetek.

Washington, június 17. Otis tábornok azt táviratozza Manilából, hogy a fölkelők San Fernando mellett megtámadták az amerikaiakat, de ezek visszaverték a támadást. Aguinaldo maga vezette a filippinokat, a kiknek vesztesége igen nagy. Az amerikaiaknak 14 sebesültjük volt. (Magy. Táv. Ir.)

Transzvál.

London, jun. 17. A Daily Mail jelenti: A Royal Regiment of Artillerienak három útege 15 tiszttel és 507 főnyi legénységgel június 15-én Aldershotból Ladysmithba (Natal) ment. (Magy. Táv. Ir.)

Kőmives-sztrájk Berlinben.

Berlin, jun. 17. A reggeli lapok közlése szerint a sztrájkoló kőmivesek száma 6090. (Magy. Táv. Ir.)

NYILTTER.*

Dr. Weinstock Ármin

egyet. orvostudor.

Lakik: Nagyvárad, Nagypiacz, (Zöldfa-
utca sarok). Zsiga-ház.

(178.) 2-3

Egy tornateremnek alkalmas
5×7 m. belterületű fa-épület,
lehetőleg a város belterületén
bérbe kerestetik.

C z i m: a kiadóhivatalban.
(183.) 1-1.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával cse-
csemőt, gyermeket és felnőttet egyaránt fenyeget
a járványok veszélye, ismét csak a minden al-
kalommal hálásan fogadott

M O H A I

ÁGNES-forrásunk

vizének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dús szén-savtartalmánál fogva, specifikus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még, hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglévő gyomor- és bélhurutot gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szén-savánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseknél pedig nélkülözhetetlen, hűtő húgyhajtó és nyjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borvíz. —

A mohai Ágnes-forrás
kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban,
fűszerkereskedésben és vendéglőben.

KÖZGAZDASÁG.

Iparügy.

Az ipartestület előljárósága június 15-én tartotta meg rendes havi ülését. Jelenvoltak az iparhatóság részéről Gerő Ármin t. főkapitány mint iparhatósági biztos, az előljáróság részéről: Bertsey György elnök, Andriska Károly al-
elnök, Babrik József, Bodnár János, Czigelt József, Czeglédi Jeremiás, Dévald Mihály, ifj. Cser János, Gábor János, Mokri János, Milibák József, Óváry Lajos, Weisz Károly, Széles Lajos, Tarsoly Ferencz, Péchy Antal, Mészáros József előljárok, Jankovich János főjegyző.

Az elnöki jelentés szerint a pénztári számadások és a pénztár a számvevők által megvizsgáltatott, a bevétel volt 1397 frt 60 kr,

ápril. havi maradvány 3544 frt 74 kr. Összesen 4942 frt 34 kr. A kiadás 4719 frt 26 kr, mely összeg a testületi házra betáblázva levő tartozási tőke törlesztésre lett legnagyobb részben fordítva, ezen tőke tartozás az által 5000 frtra lett lepassztva.

A nagypiacz-téren az ipari árusáor helyek rendezése tárgyában, — mely a színház helyének megállapításától lett függővé téve és mivel ezen kérdés már megoldást nyert, — a tekintetes rendőrkapitányi hivatal a végleg s döntésre felkérte.

Az iparos tanonez munka kiállítás június hó 24- és 25-én a N.-Teleki utcai régi polgári iskola volt rajztermében fog megtartatni, ahová a munkák már június hó 19-től kezdve beszálíthatók.

A kert-utcai testületi két háznál, valamint a menháznál felmerült és teljesült épület tatarozási és javítási munkálatok jóvá hagyattak, a költségek kiutaltattak.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara titkárjának azon felhívásához, hogy egy országos ipartestületi nyugdíj-intézet létesítése tárgyában a pártolás aláírások által támogatva, országos értekezlet tartassék, amennyiben ez irányban a testület saját kebelében a mozgalmat már megindította, — hozzá nem járul.

A pozsonyi ipartestület azon értesítése, hogy az iparkamarának a kereskedelmi kamarától leendő külön választása tárgyában a m. k. kereskedelemügyi miniszter legutóbb kiadott rendelete szerint az 1884 évi VI. t. cz. revíziója alkalmával előreláthatólag kedvező elintézésben fog részesülni, — örvendetes tudomásul vétetett.

A salgótarjáni ipartestületnek egy »otthon« építésre értéktárgy sorsjáték engedélyeztetett, melyből 100 darabot küldött értékesítés végett. Ösmerve az előljüróság a három éven át szakadatlanul tartó iparpangásból az iparosság szorult anyagi helyzetét — ez idő szerint nem találja sikeresnek bármily nemes irányu célznak is az iparosság ádoztakészségét próbára tenni, a testület pedig még mindig a menház létesítéséből kifolyó kölcsön tartozással terhelve van.

A menházban felvett 3 agg iparos közül egy a belépési nap előtt elhalálozott, annak helye csak a közgyűlés elhatározása után fog betölteni, miről a felvételért kérvényező Báss Mihály értesítettik.

Nagyvárad város th. bizottságának határozata a sertés-vásárnak az áru-raktár melletti tereire lett ideiglenes elhelyezése tárgyában tudomásul vétetett.

Három szegény sorsu iparos és iparos özvegyeinek 5—5 frt, Keszler Herman beteg szabó iparosnak 10 frt segély lett kiutalva.

Értesítés.

Az iparos tanonez munka-kiállításra készült tárgyak a N.-Teleki utcai régi polgári iskola rajztermében lesznek kiállítva.

A beszállítás átvételük június hó 19-től június hó 22-ik napjáig minden nap reggel 8 órától 12 ig, délután 3 tól 6-ig.

A munkát készítet tanonez az iskolai ellenőrző könyvét is bemutatssa a beszállításkor.

Miről a tanoncztartó iparos polgárok tisztelettel értesítettnek.

Nagyvárad, 1899. június 17-én.

Jankovich János, Bertsey György,
ipt. főjegyző. ipt. elnök.

**Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 17.

Az irányzat nyugodt.	
Osztrák hitel	358.50
Magyar hitel	388.—
Allamvasut	357.60
Rimamurányi	306.75
Magyar jelzálog	249.75
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	69.—

8. s. c. s. június 17.

Az irányzat nyugodt.	
Osztr. hitel	358.25
Magyar hitel	388.50
Allamvasut	357.25

Határidők.

Budapest, június 17.

Készáru üzletben az irányzat szilárd volt, 25,000 mtmm. forgalom mellett árák 5 krral magasabban jegyeztettek.

Buza áprilisra	9.01
Buza októberre	4.67
Tengeri jul.	7.12
Rozs őszre	5.73
Zab őszre	—
Tengeri augusztusra	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden 1899. július 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	96.60
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,1/2%	119.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2,1/2%	101.—
Magyar keletvasúti államkőtvény 1876-ból	120.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	35.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.25
Horváth-szlávon földtehermentesítési kötvény	96.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.—
Osztrák járdék papírban	100.25
Osztrák járdék ezüstben	100.—
Osztrák járdék aranyban	119.50
Osztrák korona járdék	100.25
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészevény	920.—
Magyar hitelbankrészevény	386.50
Osztrák hitelintézeti részevény	356.90
Párisi vista	355.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	120.50
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Evadberlet 47. szám. Kisberlet 47. szám.
(Páratlan sz.) (Páratlan sz.)

Ma vasárnap 1899. június 18 án
kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Délután 4 órakor. Fél helyárákkal.

A sziklához lánczolt király kisasszony

vagy:

A pokol torka.

Eredeti vig tündérrege, dalokkal és tánczcal.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárákkal.

A cigány.

Eredeti népszínmű, 3 felvonásban. Irta: Szigligeti E.

SZEMÉLYEK:

Várszegi gazdag földesur	Bonis Lajos.
Kurta, aglegény	Vágó Béla
Gyuri, unokaöccse	Kassai K.
Márton, paraszt gazda	Leővei Leó.
Rebeka, felesége	K. Árpási
Évi, leánya	Komlósi Emma
Zsiga, cigány	Szentgyörgyi István,
Peti	Tompa K.
Rózsi	L. Fái Szeréna.

Nép, leányok, legények.

Helyárák: Alsó pártoly 4 forint, felső páholy 3 frt. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap hétfőn, 1899. június 19-én:

uj jelmezekkel és diszletekkel:

Itt először:

C A R M E N.

Opera 4 felvonásban, Merimét Prosper novellája után írták: Meilhac és Haléwy. Zenéjét Bizet György

A színházvezetői felhívás:

Dr. VUCSKICS GYULA.

2142. eln. sz.—1899.

Pályázati hirdetmény.

Főispán urnak f. év június hó 14-én 460. szám alatt kelt intézvénye értelmében a kinevezés illetve áthelyezés folytán megüresedett s a Várad-Velence és Vár-alja városrészekre rendszeresítve levő kerületi tiszti orvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom ennél fogva mindazokat, akik ezen főispáni kinevezés útján betöltendő s a szervezeti szabályrendelet 216. §-a értelmében 600 frt fizetés és 200 frt. lakbérilletményvel javadalmazott kerületi tiszti orvosi állást elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényeiket Méltóságos dr. Beöthy László főispán urhoz **f. évi június hó 30. napjának délutáni 5 órájáig** annyival is inkább nyujtsák be, mivel a későbbben érkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1899. június 16-án.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves hárszer ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta meghibázó, fájda-
lomosillapító hatásúként alkalmazatik Kőszvényű, cezalni, fagszagúgátánál és meghibázóknál és az orvosok által bebizonyosították is mindig gyákrabban rendelkeztek. A
Várad Horgony-Pain-Expeller, Gyakorta Horgony-Liniment
elvezetés alatt, nem titkos szer, hanem igaz népszerű házi-
szer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni.
40 Kr., 70 Kr. és 1 Ft. üvegenkénti áran májdnem minden
Kőszvényterápiában készletben van: a 70 Kr. kártya:
Förök József gyógyszerészei Budapest. Be-
vásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert
több kisebbértékű utánzat van forgalomban. MI
nem akar megkárosodni, az minden egyes
üveget »Horgony« védjeggyel és Richter özejeggyel
zés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és Társa. Cs. és kir. udvari színház. RUDOLSTADT.

Bor-eladás.

A káptalansor 6/15. számú ház-
nál fekvő 1878—1898 évi aszalói,
hegy-köz-ujlaki, peéri, bagaméri és
szalacsi termésű bakator, rizlin, aszu,
burgundi vörös és többféle asz-
tali bor, együtt mintegy 100 hl. f.
hó 23-án pénteken délelőtt 9
órákor önkéntes árverésen el fog
adatni. A borok jegyzéke megte-
kinthető alulirt tulajdonosnál vagy
a káptalani irodában.

Nagyvárad, 1899. június hó 17.

Serly Jenő,
ügyvéd-jelölt.

(181.) 1—2
— Utányomás nem díjaztatik. —

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érn.ályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa >	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp >	† 1 17	† 5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalva >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalva >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	1 43	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00						
Nagy-K >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04						

Nagyvárad—Szeged				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 50	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi >	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely >	4 38	11 05	7 50	Gyula >	12 21	6 44	10 01	Kürtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	5 01	7 52	Orosháza >	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba >	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 31	10 54
Gyapju >	10 56	5 10	8 05	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba >	6 47	2 33	4 50
Cséffa >	11 0	5 19	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kürtics >	3 28	8 21	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	5 44	8 46	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kétegyán >	11 46	6 05	9 15	Kétegyán >	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad >	11 57	6 17	9 31	Szalonta >	8 23	4 10	6 47		Vegy. v.	Vegy. v.		Vegy. v.	Vegy. v.		
Gyula >	12 21	6 44	10 01	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Csaba >	2 10	7 41	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	Nánhegyesel >	† 4 32	† 6 46		
Orosháza >	3 10	9 10	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
H.-M.-Vásárhely >	4 00	10 02	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16								
Szeged >	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.	Th. v. sz. sz.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 3			
V.-Velenceze >	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43	Ósi >	6 08	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 32			
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	—	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 25			
Kardó >	4 50	3 27	—	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 55			
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	—	Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15	Körös-szeg >	7 02	3 36	Vészlő >	6 12	5 39			
Tasádfő >	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 08			
Drág-Cséke >	6 30	4 45	—	Borz >	† 6 19	† 4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 23			
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —	—	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 02			
Dused >	† 7 05	† 5 12	—	Gyanta >	6 56	† 5 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 14			
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	—	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Szakál >	7 48	7 49			
Hollód >	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vészlő >	9 44	5 32	Körös-szeg >	8 11	8 13			
Gyanta >	8 12	6 11	—	Dused >	† 7 55	† 6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 38			
Sólyom >	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 53			
Borz >	† 8 53	† 6 50	—	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 13			
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	—	Tasádfő >	8 40	† 7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 32			
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13	—	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva Érmihályfalva—Nagyvárad.								
Belényes >	10 04	7 47	—	Kardó >	9 27	† 8 31		Vegy. v.	Sz. v.		Sz. v.	Vegy. v.			
Szudrics >	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő >	9 40	† 8 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20			
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 34	—	V.-Velenceze >	10 01	9 09	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 01			
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 46			

Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid			
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45	
Apátkeresztur >	10 46	8 41		Monos-Petri >	4 46	4 56	
V.-Ábrány >	11 03	8 55		V.-Ábrány >	4 57	5 08	
Monos-Petri >	11 16	9 06		Apátkeresztur >	5 13	5 26	
Margitta érk.	11 28	9 16		Székelyhid érk.	5 54	6 07	

Fürdő-vonatok.											
	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 15-ig	Menetdíj krban közúti vasuton II. o. III. o.
Nagyvárad	7 30	9 50	—	—	—	—	—	—	4 05	—	8 58
Nagyvárad vásártér	7 20	9 40	1 05	2 36	3 50	5 52	7 33	—	—	—	
Várad-Velenceze	7 40	10 —	1 40	3 01	4 15	6 07	7 48	9 15	10	08	
Rontó	7 54	10 14	1 33	3 14	4 29	6 20	8 01	9 29	30	25	
Püspök-fürdő	7 59	10 19	1 38	3 19	4 34	6 25	8 06	9 34	30	25	
Félix-fürdő	8 17	10 37	1 51	3 32	4 51	6 39	8 19	9 51	30	25	

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kiütve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelenik. A *-galjelzettek feltételes megálló helyek.

Eladó ház.

Nagy-Teleky-utca 525. b. szám alatt, a református templommal szemben levő újonnan épült 15 évig adómentes, parkozott udvarral s körülkerített berendezett szép kerttel bíró 5 szobából, fürdő-szobából s mellékhelyiségekből álló

ház eladó 14 ezer frtéért.

Értekezhetni Békésy János tanító úrnál. Nagy-Teleky-utca, Községi iskolai épület emeletén. (182.) 1-3.

Főnyeremény
500.000
Márka.

Szerencse
Hirdetés!

A nyereményekről az állam vállal kezességet.
Első húzás június 21-én.

Felhívás

a hamburgi államsorsjáték nyereményeiben való részvételre, mely

11 millió 349.325 Márka biztos nyereményt helyez kilátásba.

Ez előnyös sorsjáték nyereményei, melyek csak **118.000** sorsjegyre vonatkoznak, a következők:

Legnagyobb nyeremény 500.000 Márka.

Jutalomdíj	Márka	26 nyer. á	10,000 Márka
1 nyer. á	200,000	56	á 5000
1 „ á	100,000	106	„ á 3000
2 „ á	75,000	206	„ á 2000
1 „ á	70,000	812	„ á 1000
1 „ á	65,000	1518	„ á 400
1 „ á	60,000	40	„ á 300
1 „ á	55,000	140	„ á 200
2 „ á	50,000	36952	„ á 155
1 „ á	40,000	9959	„ á 134, 104, 100
1 „ á	30,000	9351	„ á 73, 45, 21 M,
2 „ á	20,000		egészben 59,180 nyeremény,

melyek néhány hónap alatt 7 osztályban biztosan kihuzatnak.

A főnyeremény az I. osztályban 50,000 Márka, a II. oszt. emelkedik 55,000 Márkára, a III. oszt. 60,000 M., a IV. oszt. 65,000 M., az V. oszt. 70,000 M., a VI. oszt. 75,000 M., a VII. oszt. 200,000 M., a jutalom nyereménynyel 300,000 Márkától egész 500,000 Márkáig.

Az első osztály sorsjátékra, 1899. június 21-ig, mely hivatalosan biztosítva van

egész sorsjegy 3 frt 50 kr
1/2 „ 1 „ 75 „
1/4 „ „ 90 „

Az első osztály nyeremények jegyzékét, valamint a többiek tervezetét kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg bárkinek.

Minden sorsjegytulajdonosnak a húzásokról jegyzéket fogok küldeni.

A kifizetés és pénzneremények expedálását magam közvetitem a nyerőkkel, a húzás után azonnal és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postautalvány vagy utánvét ellenében teljesítek.

A megrendeléseket legjobb azonnal megtenni, vagy a legközelebbi húzásig:

i. évi Junius 21-ig.

Tisztelettel

id. HECKSCHER SAMU

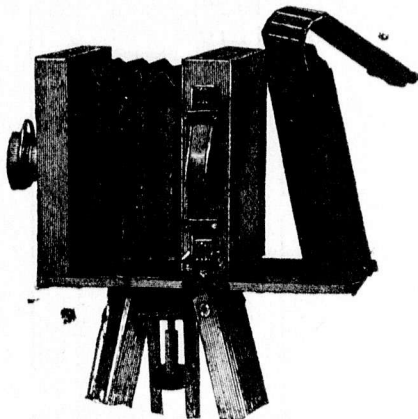
bank- és váltó-irodájában

Hamburg.

Hirdetések felvételnek lapunk kiadóhivatalában

Apáczá-utca, 3. sz. alatt.

Amatőr fényképezészeknek!

Fénygépek

és hozzávaló felszerelések gyári áron kaphatók

Weinstock Fülöpnél,
Nagyvárad, Szt. László-tér.

Ugyanott a kezelésben is oktatás adatik.

(166.) 2-3.

Fényképezési cikkek!

Lemezek és másoló papírok!

Fénykamerák és prima objectivek

Uj központi bazár megnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni hogy **Nagyváradon, Olaszi, Fő-utca** Grunwald-ház (volt Liebl Gy. üzlethelyiségében) egy a mai kornak megfelelő

gyermekjáték és norinbegi áru-bazárt

nyitottam.

Igyekeztem az, hogy minden kívánalomnak pontosan megfeleljek. Midőn ezt becses tudomására hozom, pontos, gyors s lelkiismeretes kiszolgálásról biztosítom.

Becsés megrendelését kérve, maradok

kiváló tisztelettel

A „Központi Bazár“ tulajdonosa.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Gyermek ruhák minden idényre!

Gyermek-játék nagy raktár!

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBA-FESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes,

firnisz butor és kocszi-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLO

ecsetek

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló lackokban. 5 féle színben egy 1 kilós doboz ára 75 kr.

Árjegyzek kívánatra ingyen!

(167.) 5-50

Legolcsóbb bevásárlás!

Legolcsóbb bevásárlás!

Legolcsóbb bevásárlás!

A latin és görög szertartásu római katolikus egyház magyarországi önkormányzatának SZERVEZETE a szervező congressus által kiküldött 27-es bizottságának javaslata szerint.

I. RÉSZ.

Általános határozatok.

1. §. Az 1848: XX. törvényczikk 2. szakasza alapján, Ő Felsége az apostoli király, mint főkegyur legkegyelmesebb felhívása következtében a magyarországi római katolikusok az ezen szervezetben foglalt, vagy annak hatáskörébe vonandó ügyek intézésére önkormányzati szervezetet létesítenek, melyben az odatartozó ügyek az egyházi és világi elem közös részvéte és befolyása mellett intéztetnek.

2. §. Ezen önkormányzat hatásköre, Ő Felsége, az apostoli királynak főkegyuri és törvényeinkben meghatározott legfőbb felügyeleti joga épségben tartásával, a világi vonatkozásu egyházi, iskolai és vagyoni ügyekre terjed ki.

3. §. Ezen önkormányzat hatásköréből ki vannak zárva a hitelvi, hittanítási, liturgiai, egyházkormányzati és egyházfegyelmi ügyek, melyek ugy a római pápa Ő Szent-sége legfőbb egyházi hatalma teljességének, mint a püspökök tanítói, rendi és joghatósági hatalmának tiszteletben tartásával, kizárólag az egyházkormányzatot illetik.

4. §. Ha az országos katolikus gyűlés, vagy igazgatótanács oly határozatot hozna, melylyel az önkormányzatnak, a jelen szervezet 2. szakaszában az apostoli királynak főkegyuri jogára vonatkozólag megszabott hatáskörét tullepné: az ország Hercegeprimása,

mint az országos katolikus gyűlés elnöke, jogosítva van a püspöki kar hozzájárulásával Ő Felségéhez, mint főkegyurhoz felterjesztést intézni.

Az ilyen felterjesztett határozat végrehajtása függőben tartandó addig, míg a főkegyur a hozzá intézett fölterjesztés fölött határoz.

5. §. Ha az országos katolikus gyűlés, vagy az igazgatótanács oly határozatot hozna, melylyel az önkormányzatnak a jelen szervezet 3. szakaszában az egyház jogára vonatkozólag megszabott hatáskörét tullepné, az ország Hercegeprimása, mint az országos katolikus gyűlés elnöke, jogosítva van azt a magyar püspöki kar elé terjeszteni.

Az ilyen határozat végrehajtása a püspöki kar határozatának meghozataláig függőben tartandó.

Ha a püspöki kar a határozatot az egyház jogába ütközőnek nyilvánítja, a határozat érvénytelen.

6. §. Ezen önkormányzat hatásköre az erdélyi püspök-megyei római katolikus statusnak önkormányzati jogát, — mely alapszik az Approb. P. I. t. 1. art. 3.; a Leopold-féle diploma 1. pontján; Ferencz királynak 1792-ik évi május hó 26-án az országgyűléshez intézett levele 45. pontján; Ő Felségének 1867. évi augusztus 19-én és 1893. évi nov. 4-én kelt legkegyelmesebb elhatározásán; az 1868. évi XLIII. t.-cz. 14-én §-án — csak azon ügyekre nézve érinti, melyek közösöknek fognak ismertetni.

7. §. Ezen önkormányzati szervezet, mellett épségben tartatnak a püspökök részére a katolikus elemi-, közép-, fő- és szakiskolákban, valamint a tanító-, tanítónő-, és kiseddévónő- (óvó) képzőkben a vallásoktatás és a katolikus tanintézetek minden fokozatában, a katolikus tápintézetekben az oktatás és nevelés intézése ugy a vallás mint a hitélet szempontjából.

8. §. Ezen önkormányzat hatásköre nem érinti a megyés püspököknek és a káptalanoknak, az utóbbiak által gondozott alapokra és alapítványokra vonatkozó, a canonjogon, az országos törvényen, a királyi rendeleteken és az alapítók szándékán nyugvó jogát.

9. §. Ezen önkormányzat hatásköre nem csorbitja a katolikus kegyuraknak a canonjogon, az országos törvényen és királyi rendeleteken alapuló jogkörét.

10. §. A katolikus vallás-, tanulmányi- és egyetemi alapok, valamint a katolikus nevelés- és oktatásra tett alapítványok kezelése a katolikus önkormányzatnak joga.

Addig is, míg az önkormányzat ezen jogát érvényesítheti, ezen alapok törzsvagyományának sértetlen fentartása és helyes jövedelmeztetése és azok jövedelmének hova fordítására befolyást gyakorol és ennek fogantositása céljából ezen alapok költségvetésének és zárszámadásainak megállapítására a jelen szervezet 115—119. §§-ai értelmében befoly.

11. §. Azon esetre, ha az önkormány-

zati testületek és közegek hatáskörükben hozott szabályrendeleteiket, határozataikat, vagy ítéleteiket saját hatáskörükben nem foganatosíthatják, azok végrehajtása végett jogositva vannak a közhatóságok segédkezését igénybe venni.

12. §. A közhatóságok segédkezése különösen igénybe vehető:

1. Az illetékes önkormányzati testületek, közegek által jogerősen kivetett, vagy az Egyházlátogatás (Canonica visitatio), vagy egyéb szerződések által megállapított egyházi, iskolai és mindennemű adóknak, szolgáltatásoknak a lelkész, önkormányzati tisztviselő és alkalmazott járandóságainak és a kegyuri szolgáltatásoknak behajtása céljából;

2. Az illetékes önkormányzati testületek és közegek által saját hatáskörükben hozott és jogerős határozatok végrehajtása céljából, melyek által önkormányzati világi tisztviselő, vagy alkalmazott elmozdítása, felfüggesztése, vagy állásba behelyezése, visszahelyezése, az eljárási költségekben való marasztalás mondatott ki és az önkormányzati testület és világi tisztviselő, vagy alkalmazott ellenszegül;

3. Ha az önkormányzatnak bírói tevékenységgel felruházott illetékes testülete, vagy közege által tárgyalásra beidézett, de meg nem jelent és megjelenni vonakodó tanu hallgatandó ki, vagy a megjelent tanu a vallomástételt megtagadja, vagy pedig vallomása erősítendő meg.

13. §. A közhatóságok segédkezése az egyházközségek részéről az egyházközségi adók, valamint a lelkész és egyházközségi világi alkalmazottak járandóságaira nézve az egyháztanács útján az elsőfoku közigazgatási hatóságnál kérhető; ennek sikertelensége esetében az egyházmegyei tanács útján a törvényhatóság első tisztviselőjénél.

Az egyházmegyei tanács részéről kérendő ki a közhatóságok segédkezése, ha országos adó, kegyuri szolgáltatás behajtása, önkormányzati világi tisztviselő, vagy alkalmazott elmozdítása, felfüggesztése, állásba behelyezése, vagy visszahelyezése, tanu elővezettetése és tanuvallomás megerősítése (eskü, ünnepélyes fogadás) szükséges.

A közhatóságok, a végrehajtásban való segédkezést meg nem tagadhatják s kötelesek a végrehajtást saját közegeik által foganatosítani.

14. §. Jelen szervezetben, ha ez iránt más intézkedés nincs, minden testületben és bizottságban a jelenlevő tagok érvényesen határoznak, szavazategyenlőség esetén az elnök dönt és minden választás viszonylagos szótöbbséggel történik.

15. §. Ott, hol a jelen szervezet plébánosról szól, az alatt értendő a plébános-

helyettes, a lelkész és a lelkészhelyettes is; néptanító elnevezés alatt pedig értendő a segéd-tanító, kántor-tanító is.

16. §. Az önkormányzat különböző fokozatainak a következő testületek és közegek szervezetnek:

Egyházközségi gyűlés és tanács;
Egyházmegyei tanács;
Országos katolikus gyűlés és igazgatótanács.

II. RÉSZ.

Az önkormányzat szervezete.

I. FEJEZET.

Az egyházközség szervezete.

17. §. Minden római katolikus plébánia rendszerint (133. §.) külön egyházközséget képez.

A fiókegyházak az egyházmegyei tanács megállapítása (86. §.) szerint akár külön, akár az anya egyházzal együtt alkothatnak egyházközséget.

18. §. Minden római katolikus azon egyházközségnek tagja, mely egyházközség (plébánia, anyaegyház, leányegyház) területén ingatlannal, vagy hat héten túl állandó lakással bír.

19. §. Az egyházközséget képviseli:

- az egyházközségi gyűlés,
- az egyházközségi tanács.

A) Az egyházközségi gyűlés.

20. §. Az egyházközségi gyűlés elnöke a plébános.

21. §. Az egyházközségi gyűlés világi másodelnökét és jegyzőjét az egyházközségi gyűlés saját kebeléből három évre választja.

22. §. Az egyházközségi gyűlés tagja minden 24 éves kort betöltött római katolikus férfiú, ki az egyházközség területén legalább 3 év óta állandóan lakik.

Az egyházközségi gyűlés tagja: — még ha az egyházközség területén nem is lakik — a kegyur, ha római katolikus és azon római katolikus férfiú, ki az egyházközségi terhek viselésében az egyházközség területén fekvő ingatlana után állandóan résztvesz.

Az áldozópapra és néptanítóra nézve sem a 24 éves kor, sem a 3 éves lakás nem kívántatik.

Nem lehet azonban tagja az:

aki gyámság, vagy gondnokság alatt áll, aki a hadsereg, haditengerészet, m. kir. honvédség, csendőrség állományában tetteleg szolgál;

aki egyházi bíróság által kiszabott fenyték hatálya alatt áll;

aki házasságát egyháziilag meg nem kötötte; aki büntett, nyereségvágyból való véttség, a vallás és közszemérem elleni bűnös

cselekmény miatt jogérvényesen kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása alatt áll, vagy feltételes szabadságon van;

aki az egyház által kárhozottatott valamely társulat tagja.

23. §. Az egyházközség azon tagja, ki a reá jogérvényesen kivetett, az Egyházlátogatás (Canonica visitatio), vagy egyéb szerződések által megállapított szolgáltatásokat az arra kitűzött végső határidőre le nem rójjá, nem lehet választó, nem választható, elfoglalt tisztében nem működhetik, míg elmaradt szolgáltatását nem teljesíti.

24. §. Az egyházközségi gyűlések az egyházmegyei világi képviselő-választókat hat-hat évre a következő számarányban választják:

a) minden egyházközségi gyűlés, melynek 400 tagja van, vagy azon alul, választ két képviselő-választót és egy póttagot;

b) minden egyházközségi gyűlés, melynek tagja 400-on felül, de 1000-en alul van, választ 4 képviselő-választót és két póttagot;

c) minden egyházközségi gyűlés, melynek 1000 tagja van, választ 6 képviselő-választót és 3 póttagot, ha 1000-en felül van, minden további 500 tag után egy képviselő-választóval többet.

25. §. A választás foganatosítására az egyházközségeket minden hatodik évben a megyés-püspök (az egyházmegyei tanács elnöke) hívja fel.

26. §. Azon egyházközségi gyűlést megelőzőleg, melyen a világi képviselő-választók választandók, az egyházközségi tanács a szavazatszedő küldöttségbe két tagot és egy póttagot akár saját kebeléből, akár az egyházközségi gyűlés tagjai sorából (71. §. g. pont) választ. A szavazatszedő küldöttség elnöke a plébános, ennek akadályoztatása esetén a világi másodelnök.

27. §. A szavazás úgy történik, hogy az egyházközségi gyűlés tagjai személyesen adják be zárt szavazó-lapjaikat a szavazatszedő küldöttség elnökének, ki a szavazó nevével följegyzi és a szavazó-lapot átveszi.

28. §. A szavazó-lapra annyi név irandó, a hány képviselő-választó, illetőleg póttag választandó. Ha egy szavazó-lapra több név van írva, az utolsó nevek érvénytelenek.

29. §. A szavazatszedő küldöttség össze-számítja a beadott szavazatokat és a választás lefolyásáról jegyzőkönyvet vezet.

30. §. Azok, kik viszonylagosan legtöbb szavazatot nyertek, lesznek az egyházközség képviselő-választói, illetőleg póttagjai.

31. §. A képviselő-választó megbízó levelét a szavazatszedő küldöttség által ki-

állított jegyzőkönyvi kivonat képezi, mely minden képviselő-választónak, illetőleg póttagnak külön kiállítandó és melyet a szavazatszedő küldöttség elnöke és jegyzője írnak alá.

32. §. Egyházmegyei világi képviselő-választónak választható az egyházközségi gyűlés írni s olvasni tudó világi tagja.

Nem választható azonban az:

a) aki állami, megyei, városi, vagy községi hivatalt visel, vagy közszolgálatban alkalmazott;

b) aki az állam által kezelt valamely vállalatnak állandó alkalmazottja.

Az a) és b) alatt említettek azonban csak azon egyházközségi gyűlés által nem választhatók, mely egyházközség területére, vagy hűveire az illető hatóság, vagy vállalat alkalmazottjának működési köre kiterjed.

33. §. Egyházmegyei világi képviselő-választók továbbá az egyházmegye területén levő, a tanszékeket világi tanerőkkel ellátó katolikus fő-, középiskolák, tanítóképzők, szakoktatási intézetek igazgatói és minden egyes ilyen intézet világi tanári karának kebeléből választott egy-egy világi tanár.

Minden világi tanári kar általános szótöbbséggel választja tagjai sorából képviselő-választóját.

Ezen képviselő-választók szavazó-lapjait azon esperességi kerület székhelyén adják be, melynek területén fő- vagy középiskolájuk, tanítóképzőjük, szakoktatási intézetük van.

34. §. Az egyházközségi gyűlés választja hat évre az egyházközségi tanácsválasztás alá eső tagjait. (38. §.)

A választás felkiáltással történik a tanács minden tagjára nézve külön, de ha az egyházközségi gyűlés 20 tagja szavazást kíván, az elrendelendő.

Az egyházközségi tanács tagjainak választása ugyanolyan módon történik, mint a világi képviselő-választók választása. (27—30. §§.)

Az egyházközségi tanács tagjává csak az választható, aki a jelen szervezet 32. §-a szerint képviselő-választónak választható.

35. A képviselő-választók és az egyházközségi tanács tagjainak választása ellen esetleg emelendő panaszok a választás napjától számított 15 napon belül az egyházmegyei tanácshoz (80. §.) nyújtandók be, mely a beadott panaszok fölött az esetleg szükséges vizsgálat befejezése után végérvényesen dönt és a választás megsemmisítése esetén az egyházközséget új választás megejtésére hívja föl.

B) Egyházközségi tanács.

36. §. Minden egyházközségben egyházközségi tanács alakítandó, mely legalább 5 és legfeljebb 16 tagból áll.

A fiókegyházak akár külön, akár az

anyaegyházzal együtt alakíthatnak egyházközségi tanácsot.

Ha az anyaegyház és a fiókegyházak az egyházközségi tanács alakítása iránt meg egyezni nem tudnak és az egyesítést az egyházmegyei tanács mindkettő érdekében fekvőnek találja: az egyesítés módját az egyházmegyei tanács határozza meg. (86. §.)

37. §. Az egyházközségi tanács elnöke a plébános.

A tanács saját világi tagjai közül választ egy másodelnököt, ki a plébánost akadályoztatása esetében helyettesíti és választ szintén tagjai sorából egy jegyzőt.

38. §. Az egyházközségi tanács tagjai:

a) Oly egyházközségben, hol állandó káplán nincs, a plébános, a rangidősb tanító és 3 az egyházközségi gyűlés által hat évre választott világi tag.

b) Oly egyházközségben, hol állandó káplán van, rendszerint az egyháztanács legalább 8 tagból áll; ez esetben az a) pont alatt foglalt plébános és tanítón kívül tagjai a tanácsnak a káplán és 5 választott világi tag.

c) Oly egyházközségben, hol több káplán és több tanító van alkalmazva, a tanács tagjai a plébános, a helyben idősb egy, vagy két káplán, a rangidősb egy, vagy két tanító és 8, illetve 10 választott világi tag a szerint, hogy a választott tagok, a kegyurat ide nem számítva, a tanács tagjai $\frac{2}{3}$ -át képezzék.

d) Oly egyházközségben, hol kegyur van, ha az katolikus, a fentjelletteken kívül tagja az egyházközségi tanácsnak. A kegyur katolikus megbizott által képviselheteti magát az egyházközségi tanácsban. Ott, hol több kegyur van; ezek maguk közül választják azon katolikus kegyurat, ki tagja lesz az egyházközségi tanácsnak.

39. §. Minden egyházközségben gondnok választandó. A gondnokot, illetve gondnokokat (71. §. e. pont) világi tagjai sorából az egyházközségi tanács választja; a megválasztott gondnokot tisztében az egyházmegyei tanács értesítése mellett az egyházmegyei főhatóság (érsek, püspök) erősíti meg.

40. §. Az egyházmegyéhez tartozó egyházközségi tanácsok választják hat évre az egyházmegyei tanács világi tagjait és pedig 20 rendes és 4 póttagot. A választás fogantatására az egyházmegyei tanács elnöke, a megyés püspök hívja föl az egyházközségi tanácsokat.

41. §. A szavazás akként történik, hogy az egyházközségi tanács tagjai tanácsülésben adják be szavazatukat 20 rendes és 4 póttagra. A szavazatok ugyanazon tanácsülésben számíttatnak össze; a szavazás lefolyása és eredménye jegyzőkönyvbe foglalandó és ezt az egyházközségi tanács elnöke a megyés püspökhöz, az egyházmegyei tanács elnökéhez küldi be.

42. §. Az egyházközségi tanácsoktól beérkezett jegyzőkönyvekben foglalt szavazatokat a püspök, vagy annak helyettese és az egyházmegyei tanács által kiküldött két világi tag számítja össze. A legtöbb szavazatot nyert férfiak lesznek az egyházmegyei tanács világi rendes és póttagjai. Megválasztásukról őket az egyházmegyei tanács elnöke értesíti, csatolván az egyházmegyei tanácsülés jegyzőkönyvének erre vonatkozó kivonatát.

43. §. Az egyházmegyei tanács tagjává csak az választható, aki a 32. §. szerint képviselő-választónak választható.

44. §. Ha valamely egyházközségi tanácsnak egy vagy több tagja a választás ellen a választás napjától számított 15 napon belül panaszt emel: ezen panasz fölött az esetleg szükséges vizsgálat befejezése után végérvényesen az egyházmegyei tanács által kiküldött igazoló bizottság dönt. Ezen bizottság elnöke az egyházmegyei tanács elnöke, vagy ennek helyettese; két tagját az egyházmegyei tanács választja. (81. §.)

II. FEJEZET.

Az egyházmegyei tanács szervezete.

45. §. Minden püspöki megyében, valamint a pannonhalmi főapátság területén a püspök, illetve a főapát elnöklete alatt egyházmegyei tanács szerveztetik, mely az önkormányzat hatásköréhez tartozó egyházmegyei ügyeket intézi.

46. §. Az egyházmegyei tanács üléseit a megyés püspök székhelyén tartja.

47. §. A megyés püspök, illetve coadjutor magát az egyházmegyei tanács ülésein bármikor helyettesítheti. A püspök (illetve coadjutor) helyettese ilyen alkalommal ugyanazon jogokat gyakorolja, melyek a jelen szervezet szerint a püspököt (illetve coadjutort) illetik.

Széküresedés esetében a megyés püspök, és a pannonhalmi főapát jogát a káptalani helynök gyakorolja.

48. §. Az egyházmegyei tanács tagjai az elnökön vagy helyettesén kívül:

a) az egyházmegyei tanfelügyelő és a káptalani alapítványokat kezelő kanonok;

b) 8 választott egyházi férfiú, ezek közül kettőt a káptalan, illetve a káptalanok kebelükből választanak; 6 rendes és 2 póttagot az egyházmegyei áldozópapok választanak.

c) 20 világi rendes tag és 4 póttag. Ezeket az egyházmegye egyházközségi tanácsai választják. (40. §.)

Az egyházmegyei áldozópapok által választandók az 56. §-ban foglalt módon választandók. Az egyházi és világi póttagok szavazattal csak az esetben bírnak, ha a rendes tagok akadályoztatása esetében helyettük behivatnak.

49. §. Az egyházmegyei tanács saját kebeléből választ egy egyházi és egy világi jegyzőt.

III. FEJEZET.

Az országos katolikus gyűlés és az igazgató tanács.

A) Az országos katolikus gyűlés.

50. §. Az országos katolikus gyűlés elnöke az ország Herczegprimása. Ha az esztergomi érseki szék betöltve nincs, azon főpap, kire a primási teendők hármanak.

51. §. Az országos katolikus gyűlés egyházi tagjai:

a) A kalocsai, az egri s a gyulafehérvári és fogarasi gör. szert. érsekek; a besztercebányai, eperjesi gör. szert., győri, munkácsi gör. szert., nyitrai, pécsi, székesfehérvári, szombathelyi, váci, veszprémi, csanádi, erdélyi, nagyváradai lat. szert., kassai, rozsnyói, szatmári, szepesi, lugosi gör. szert., nagyváradai gör. szert., szamosujvári gör. szert. püspökök, a pannonhalmi főapát, (illetőleg az érsekek és püspökök coadjutorai) széküresedés esetén a káptalani helynökök; a zirczi apát, a jászói és csornai prépostok és a kegyes tanítórend tartományi főnöke, széküresedés esetén a kormányzó perjel, illetve a helyettes rendfőnök.

b) Az esztergomi, kalocsai, egri és gyulafehérvári érseki tartományokhoz tartozó káptalanok által érseki tartományonként a káptalani tagok közül választott 2—2 tag.

c) Az egyházmegyék részéről a megyei áldozópapok és az egyházmegye területén lakó, de külön nem képviselt szervezetek áldozópapjai (a.) által saját kebelükből választott 44 egyházi képviselő, jelesen:

az esztergomi egyházmegyéből	3
a besztercze-bányai «	1
az eperjesi gör. szert. «	1
a győri egyházmegyéből	2
a munkácsi gör. szert. «	2
a nyitrai «	2
a pécsi «	2
a székes-fehérvári «	1
a szombathelyi «	2
a váci «	2
a veszprémi «	2
a kalocsai «	3
a csanádi «	2
az erdélyi «	2
a nagyváradai lat. szert. «	1
az egri «	3
a kassai «	2
a rozsnyói «	1
a szatmári «	1
a szepesi «	1
a gyulafehérvári és fogarasi gör. szert. egyházmegyéből	3
a lugosi gör. szert. «	1
a nagyváradai gör. szert. «	1
a szamosujvári « « «	2
a pannonhalmi «	1

52. Az országos katolikus gyűlés világi tagjai:

a) A világi katolikus kegyurak által kebelükből választott 6 tag és pedig az esztergomi, kalocsai s egri érseki tartományhoz tartozó kegyurak két-két tagot választanak.

b) A katolikus főiskolák világi férfi tanárai által kebelükből választott négy tag.

c) A tanszéket világi tanerőkkel ellátó katolikus középiskolák világi férfi tanárai által kebelükből választott 8 tag.

d) A katolikus tanító- és tanítónő-képezdek világi férfitanárai által kebelükből választott 2 tag.

e) A katolikus népiskolák világi tanítói által kebelükből választott 8 tag.

f) Az egyházmegyék részéről, ide számítva a pannonhalmi főapátság területét is, választott 134 világi képviselő, jelesen:

az esztergomi egyházmegyéből	16
a besztercze-bányai «	3
az eperjesi gör. szert. «	3
a győri «	6
a munkácsi gör. szert. «	7
a nyitrai «	5
a pécsi «	7
a székes-fehérvári «	3
a szombathelyi «	5
a váci egyházmegyéből	7
a veszprémi «	7
a kalocsai «	8
a csanádi «	10
az erdélyi «	5
a nagyváradai lat. szert. «	2
az egri «	8
a kassai «	5
a rozsnyói «	3
a szatmári «	2
a szepesi «	4
a gyulafehérvári és fogarasi gör. szert. egyházmegyéből	6
a lugosi gör. szert. «	2
a nagyváradai gör. szert. «	2
a szamosujvári « « «	7
a pannonhalmi «	1

53. §. Világi képviselőnek választható bármely egyházközségi gyűlésnek írni s olvasni tudó világi tagja, ki életének 30. évét betöltötte.

Nem választható azonban: a főszolgabíró, szolgabíró, polgármester, községi bíró, községi vagy körjegyző azon területen, melyre működési köre egészben vagy részben kiterjed.

54. §. Egyházi képviselőnek választható minden áldozópap, aki valamely egyházközségi gyűlés tagja, ha 30-ik életévét betöltötte, ha egyházi fenyíték hatálya alatt nem áll és nem deficiens.

55. §. Az összes választott, úgy egyházi, mint világi képviselők 6 évre választatnak; ha valamelyik választott képviselő időközben meghal, lemond, vagy választói képességét (22. 23. 53. §§.) elveszti, az országos katolikus gyűlés új választást rendel. Az ily módon választott képviselő megbízása csak a legközelebbi általános választásig tart.

56. §. Az egyházmegyénként választott 44 egyházi képviselő választása ekként történik:

a) Minden egyházmegye világi papsága és az egyházmegye területén lakó, de külön nem képviselt szervezetek (51. §. a.) áldozópapjai az országos katolikus gyűlésre választanak annyi egyházi képviselőt, a hány az illető egyházmegyére esik. (51. §. c.)

b) A választás maga az esperesi kerülethez tartozó áldozópapok részéről az elévült egybehívott esperes-kerületi gyűlésen, az esperesi kerületekhez be nem osztott püspöki székvárosok, vagy más helyek papsága és az egyházmegye területén lakó, de külön nem képviselt szervezetek (51. §. a.) áldozópapjai részéről pedig az illető főesperes által e célból összehívott külön papi gyűlekezeten akként történik, hogy beadatván a szavazó-lapok, azok összeszámítatnak és arról, ki mennyi szavazatot nyert, jegyzőkönyv vétetik fel, mely a megyés püspökhöz, küldetik be.

Azon áldozópapok részéről, kik egyházmegyéjükön kívül, de az országban tartózkodnak, a szavazás olyképp fogantatottatik, hogy annak nevét, illetve azoknak neveit, kikre szavazatjukat adják, lepecsételt boríték alatt, melyre följegyeztetik, hogy e levél az önkormányzati választásra vonatkozik, saját megyés püspökhöz küldik be; az átvett levél pedig annak idején fölbontatlanul az egyházmegyei tanács elé terjesztetik.

c) A megyéspüspök, vagy annak helyettese és az egyházmegyei tanács által kiküldött két egyházi tag a szavazatokat összeszámítja, annak, illetve azoknak, kik viszonylagosan legtöbb szavazatot nyertek, a megbízólevelet kiállítja és azok lesznek az egyházmegye megválasztott egyházi képviselői.

57. §. Az egyházmegyénként választandó 134 világi képviselő választása ekként ejtetik meg:

a) Minden egyházmegye annyi választó kerületre osztandó, a hány világi képviselő illeti az egyházmegyét. Ezen felosztásnál figyelemben tartandó, hogy az egy esperesi kerülethez tartozó világi képviselőválasztók együtt osztassanak be egy választó kerületbe. A választó kerületek beosztását az egyházmegyei tanács javaslata alapján és az igazgató-tanács előterjesztésére az országos katolikus gyűlés állapítja meg.

b) A választás fogantatására az egyházközségenként megválasztott képviselőválasztókat a megyés püspök hívja meg azon esperes-kerület székhelyére, melyhez az illető egyházközség tartozik. A választás napját, óráját és helyiségét a megyés püspök állapítja meg.

c) A szavazatszedő küldöttség elnöke az esperes, kinek akadályoztatása esetére a megyés püspök helyettesét nevez, — a szavazatszedő küldöttségbe két tagot és egy póttagot az egyházmegyei tanács jelöl ki. (82. §.)

d) A képviselő-választók megbízó levelük (31. §.) bemutatása mellett a szavazatszedő küldöttség elnökének adják át zárt szavazó-lapjaikat.

e) A szavazás lefolyásáról jegyzőkönyv vezetendő, melybe feljegyzendők azon képviselő-választók nevei, kik szavazó-lapjaikat beadták.

f) A szavazatszedő küldöttség a beadott lepecsételt szavazó-lapokat a felvett jegyzőkönyvvel együtt az egyházmegyei tanács elnökének betérjeszti.

g) Az egyházmegyei tanács elnöke az esperességi székhelyekről beérkezett szavazó-lapokat az egyházmegyei tanácsnak adja át. A szavazatok összeszámítása választó-kerületenként nyilvános ülésben történik, ott bontatván fel a lepecsételt szavazó-lapok.

h) Ha egy szavazó-lapra egynél több név van írva, csak az első név vehető számításba.

i) Aki azon választó-kerülethez tartozó képviselő-választók részéről viszonylagosan legtöbb szavazatot nyert, az lesz ezen választó-kerület által megválasztott világi képviselő.

j) A megbízóleveleket egyénenként külön az egyházmegyei tanács elnöke állítja ki, — mellékelve az egyházmegyei tanács ülés jegyzőkönyvének kivonatát.

58. §. Az országos katolikus gyűlés saját kebeléből 6 évre világi elnököt választ, aki az ország Herczegprimásának akadályoztatása esetén elnököl. Választ ezen kívül 2 egyházi és 4 világi jegyzőt, valamint háznagyot.

59. §. Az országos katolikus gyűlés első napján az elnök által egy egyházi és két világi korjegyző kijelöltetvén, 2 egyházi és 4 világi tagból álló igazoló bizottság választatik a megbízólevelek átvizsgálására.

60. §. Mind az egyházi, mind a világi képviselők általános többségének megbízólevele rendben találtatván, az igazolt tagok alakuló gyűlésre elnökileg egybehivatnak.

61. §. Az országos katolikus gyűlés igazgató-tanácsot 6 évre választ. (63. §.)

B) Az igazgató-tanács.

62. §. Az igazgató-tanács élén az ország Herczegprimása áll, annak másod elnöke az országos katolikus gyűlés által választott világi elnök. (58. §.)

63. §. Az egyházi elnök és a világi másodelnökön kívül az igazgató-tanács tagjai:

a) A magyar püspöki kar által kebeléből 6 évre választott 5 tag;

b) Az országos katolikus gyűlés által 6 évre választott 6 egyházi és 23 világi tag.

64. §. Az igazgató-tanács kebeléből előadót választ, kinek fizetését az igazgató-tanács állapítja meg.

III. RÉSZ.

Az önkormányzat hatásköre.

I. FEJEZET.

Az egyházközségi gyűlés és tanács hatásköre.

A) Az egyházközségi gyűlés hatásköre.

65. §. Az egyházközségi gyűlés évenként legalább egyszer hivandó össze, rendszerint Szent-Mihály hava utolsó vasárnapján.

66. §. Az egyházközségi gyűlés választja hat évre, írni és olvasni tudó világi tagjai közül az egyházközségi tanács választás alá eső tagjait. (34. §.)

67. §. Az egyházközségi gyűlés választja hat évre az egyházmegyei képviselő-választókat. (24—30. §§.)

68. §. Az egyházközségi gyűlés állapítja meg az esetleg kivetendő egyházi vagy népiskolai adó nemét s mérvét és vállalhat magára rendkívüli teherviselést. (98. §.) Az egyházközségi gyűlésnek e tárgyban hozott határozata az egyházközség tagja (18. §.) által az egyházmegyei tanácshoz (80. §.) és onnan az igazgató-tanács (130. §.) felebevezhető.

69. §. Az egyházközségi gyűlés határoz az egyházközségi tanács javaslata (71. §. b. pont.) alapján az egyházi és iskolai vagyon elidegenítése, elcserélése, vagy megterhelése, illetőleg ingatlanok szerzése iránt. Bármely törzsvagyonnak elidegenítése, vagy ideiglenes átengedése csak annyiban fogantatosítható, amennyiben az az alapítók rendelkezésével nem ellenkezik. Az egyházközségi gyűlésnek ily határozata jóváhagyás végett az egyházmegyei tanácshoz (98. §.) felterjesztendő és csak jóváhagyás után fogantatosítható.

B) Az egyházközségi tanács hatásköre.

71. §. Az egyházközségi tanács, mely minden hóban legalább egyszer összehívandó:

a) Kezeli az egyházközségben levő egyházközségi vagyont.

b) Javaslattal készít, ha az egyházi és iskolai vagyon elidegenítésének, elcserélésének, megterhelésének, vagy ingatlan szerzésének szüksége forog fönt.

c) Ellenőrzi a templomi és alapítványi vagyont. (72. §.)

d) Végzi az iskolaszéki teendőket.

e) Választja a gondnokot, illetve gondnokokat világi tagjai sorából.

f) Választja az egyházmegyei tanács világi tagjait. (40—41. §§.)

g) Az egyházközségi gyűlés által választandó világi képviselő-választók, valamint az egyházközségi tanács tagjainak (34. §.) választásához a szavazatszedő küldöttségbe két tagot és egy póttagot választ. (26. §.)

h) Évi működéséről az egyházközségi gyűlés részére jelentést készít.

72. §. A gondnok ügyel a templomnak és az iskolának az egyházközségben létező vagyonára és jelentését évenként legalább egyszer az egyházközségi tanács elé terjeszti. (71. §. c.) Kisebb egyházközségekben az egyházközségi tanács megbízásából a gondnok végzi az iskolalátogatói teendőket is. (76. §. h.) Nagyobb egyházközségekben ezen hatáskör elkülöníthető, vagyis egyik gondnok ügyel a vagyonra és egy másik gondnok az iskolára.

73. §. A gondnok illetve gondnokok hatáskörét tekintettel a fennálló szabályokra az országos katolikus gyűlés által alkotandó szabályrendelet állapítandja meg.

74. §. Az egyházközség vagyoni ügyeire nézve az egyházközségi tanács hatáskörébe tartozik:

a) Az egyházközség költségvetésének megállapítása és zárszámadásának vizsgálása;

b) A vagyongondnok működésének ellenőrzése és a gondnoki számadások felülvizsgálása;

c) Az Egyházlátogatás (Canonica visitatio), egyéb szerződések, vagy az egyházközségi gyűlés által megállapított adónak, vagy köztehernek egyénenként való kivetése és behajtása, valamint a plébános, káplán, néptanító, tanítónő, óvónő, kántor és egyéb személyzet járandóságainak behajtása;

d) A templom, iskola, paplak építésére vagy javítására, esetleg más beruházásokra az Egyházlátogatás (Canonica visitatio), egyéb szerződések, vagy az egyházközségi gyűlés által megállapított terhek és szolgálmányok kivetése és behajtása;

e) Az egyházi és iskolai adó kivetésének előkészítése, az egyházközségi gyűlés által kivetett és az egyházmegyei tanács által (98. §.) megerősített adó behajtása.

75. §. Az egyházközségi tanács hatásköre az iskola vagyoni ügyeit illetőleg:

a) Az iskola ingatlan és ingó vagyonát és jövedelmeit az országos katolikus gyűlés által alkotandó szabályrendelet szerint kezeli;

b) Az iskola személyi és dologi szükségletéről — utalással az iskola jövedelmi forrására — költségvetést készít, melyet az egyházmegyei tanácsnak felterjeszt;

c) Felügyel az iskolai épület és tanítói lak jókarban tartására és ez iránt a szükséghez képest intézkedik;

d) Új és nagyobb iskolai építkezések iránti terv és költségvetés melléklésével, az egyházmegyei tanácshoz felterjesztést intéz; az építést az engedély megnyerése után az egyházmegyei tanács rendelete szerint fogantatosítja; (99. §.)

e) Halasztást nem tűrő javításokat az iskolaépület és tanítólakon az egyházmegyei tanácshoz való utólagos fölterjesztés mellett rögtön fogantatosítottat;

f) Az iskolai leltárt évenként elkészíti és rendben tartja; (96. §.)

g) Az iskola zárszámadását megvizsgálja és felülvizsgálat (97. §.) céljából az egyházmegyei tanácshoz felterjeszti.

76. §. Az iskola tanügyére nézve az egyházközségi tanács hatásköre a következő:

a) Választja a néptanítókat, tanítónőket, óvónőket, kántort. A választási jegyzőkönyv a tanítói, tanítónői, óvónői, kántori fizetést megállapító díjlevél tervezetével együtt helybenhagyás céljából az egyházmegyei tanács útján az egyházmegyei főhatósághoz (érsek, püspök) felterjesztendő. Gondoskodik a néptanítók, tanítónők, óvónők, kántorok illetményeinek pontos kiszolgáltatásáról;

b) Szigoruan felügyel a néptanítók, tanítónők, óvónők kántorok erkölcsi magaviseletére, hivatali kötelességük pontos teljesítésére, a tanulókkal való bánásmódjukra, valamint arra is, hogy a népiskolai törvény 141. §-a értelmében a tanító kántori teendőin kívül semmi más hivatalt ne viseljen, vagy az egyházmegyei tanács által meg nem engedett mellékfoglalkozást ne gyakoroljon; (94. §.)

c) Az olyan néptanítót, tanítónőt, óvónőt, kántort aki ellen fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanuja forog fenn: az egyházmegyei tanácsnak bejelenti, (89. §.) ellenben a szorgalmas és kitűnő tanítót, tanítónőt, óvónőt, kántort jutalmazásra és kitüntetésre ajánlja; (92. §.)

d) Felügyel, hogy a néptanítók, tanítónők, óvónők az igazgató-tanács által megállapított (125. §.) tantervet, szünnapokat és szorgalmi időt szorosan megtartsák;

e) Felügyel arra, hogy a katolikus iskolákban oly könyvek és taneszközök ne használtassanak, melyek törvény szerint tiltók, vagy az egyházmegyei főhatóság, illetve az igazgató-tanács által engedélyezve nincsenek; (125. §.)

f) Gondoskodik az iskolának tanszerekkel való ellátásáról;

g) Az összeirt tankötelesek névsorát a községi előjáróságtól átveszi és szigoruan felügyel, hogy ezek az iskolába, templomba rendszeren eljárjanak; a mulasztók szüleit, gondviselőit első ízben megintja, az iskola mulasztók jegyzékét minden két hétben a községi előjáróságnak a büntetések kiszabása végett átadja, attól a behajtott büntetéspénzeket átveszi;

h) Iskolai gondnoka által az iskolákat meglátogatattja. Ezen gondnok a tanításba bele nem szólhat, hanem csak az iskolát és a tanítás menetét szemléli; különösen tudomást szerez arról, vajjon a gyermekek rendszeren járnak-e az iskolába, az előirt imádságokat elvégzik-e. A tapasztalatról és az iskola szükségéről az egyházközségi tanácsnak jelentést tesz;

i) Az évi vizsgálatokon képviselteti magát és erről nyert jelentése alapján a kitűnő

és jó magaviseletű tanulók jutalmazásáról gondoskodik;

j) A tanügyi statisztikai adatokat elkészíti és az egyházmegyei tanácshoz felterjeszti;

k) Felügyel az iskolákban a közegészségügy állapotára és az országos törvényekben foglalt rendelkezések megtartására;

l) Javaslatot terjeszt elő az egyházmegyei tanácsnak a tandíj mérvének megállapítása és elengedése iránt, tekintettel a népiskolai törvény rendelkezéseire, melyben a szegények tandíjmentessége van kimondva;

m) Általában felügyel, hogy az igazgatótanácsnak és az egyházmegyei tanácsnak az iskolaügyre vonatkozó rendeletei pontosan végrehajtassanak.

77. §. Az egyházközségi tanács minden határozata az egyházmegyei tanácshoz felebezhető.

78. §. Az egyházközségi gyűlés tagjainak névjegyzéke az egyházközségi tanács által állíttatik össze s évenként hivatalból igazíttatik ki.

Az egyházközségi gyűlés tagjai névjegyzékének összeírására és évenkénti kiigazítására az egyházközségi tanács a plébános elnöklete alatt 3 tagból álló küldöttséget választ.

Az összeíró küldöttség elnöke meghatározza a napot, melyen az összeírás fogantatosittatni fog. Ezen nap az összeírást 8 nappal megelőzőleg alkalmas módon kihirdetendő, közbejött elháríthatatlan akadály esetén új határnap tűzendő ki, mely hasonlólag 8 nappal előbb kihirdetendő.

Aki a jelen szervezet 22. §-a szerint egyházközségi gyűlési tagsági jogosultsággal bír, az a névjegyzékbe felveendő, habár személyesen nem is jelentkezett. Ha valaki a küldöttség előtt egyházközségi gyűlési tagsági jogosultsága végett személyesen megjelen, meghallgatandó.

Minden egyházközségi gyűlési tag azon egyházközség névjegyzékébe veendő föl, melyben legalább 3 év óta állandóan lakik.

Ezen szabály alól kivételt képeznek az egyházközségi gyűlés következő tagjai:

a) a kegyur, ha római katolikus;

b) az áldozópap és néptanító;

c) azon római katolikus férfi, aki az egyházközségi terhek viselésében az egyházközség területén fekvő ingatlana után állandóan részt vesz.

A névjegyzék évenkénti kiigazításánál ugyanazon eljárás alkalmazandó, mely az első összeírásakor követtetett.

A kiigazításnál mindazok, kik meghaltak, jogosultságukat elvesztették, a névjegyzékből kihagyandók, ellenben azok, akik jogosultsággal bírnak és a névjegyzékben fölveve nincsenek, a névjegyzékbe felveendőek.

Az egyházközségi tanács hirdetményt bocsát ki, melyben felveendő, hogy az összeállított ideiglenes névjegyzék hol és mily időben lesz közszemlére kitéve; továbbá, hogy

a kimaradt egyházközségi gyűlési tag a névjegyzék ellen írásban a névjegyzék nyilvános kitételét követő 10 nap bármelyikén az egyházközségi tanács előtt felszólalhat.

Az egyházközségi tanács határozata a felszólalóval írásban közlendő.

A felszólaló a kézbesítéstől számított 10 napon belül az ellen az egyházmegyei tanácshoz felebezhető. Ennek határozata végérvényes.

II. FEJEZET.

Az egyházmegyei tanács hatásköre.

79. §. Az egyházmegyei tanács havonként legalább egyszer tartja üléseit.

80. §. Az egyházmegyei tanács határozata az egyházközségi gyűlési tagságra vonatkozó jogosultság tekintetében, valamint egyházmegyei képviselő-választók és az egyházközségi tanács tagok választása ellen beadott panaszok fölött.

Az egyházmegyei tanács dönt az egyházközségi tanács határozata ellen beadott felebezésben és az egyházközségi tanács eljárása következtében felmerülhető sérelmek és panaszok fölött.

81. §. Az egyházmegyei tanács 2 tagot választ saját kebeléből az igazoló bizottságba, mely az egyházmegyei tanács világi tagjainak választása ellen beadott panaszok fölött dönt. (44. §.)

82. §. Az országos katolikus gyűlési világi képviselők választásához az esperességi székhelyekre 2 tagot és 1 pótagot jelöl ki (57. §. c), kik az esperes elnöklete alatt beszedik a beadott szavazó-lapokat.

83. §. Az egyházmegyei tanács az esperesi kerületekből beérkezett, a képviselőválasztásra vonatkozó szavazó-lapokat össze számítja és a szavazás eredményét megállapítja. (42. §.)

84. §. Az országos katolikus gyűlésre választott képviselők választása ellen a választás eredményének kihirdetésétől számított 15 napon belül lehet az egyházmegyei tanácshoz panaszt beadni, mely azt az igazgató tanácshoz felterjeszti.

85. §. A káptalanoknál kezelt templomi, iskolai, jótékonyági és közművelődési alapítványok zárszámadását egyházmegyei főhatósági (érseki, püspöki) jóváhagyás után átveszi és azokat tudomásvétel céljából az igazgató tanácshoz felterjeszti. (124. §.)

86. §. Az anyaegyháznak a fiókegyházzal egy egyházközséggé való egyesítését, valamint ugy az anyaegyház, mint a fiókegyháznak külön-külön egyházközséggé való alakulását, amint azt az egyház érdekében fekvőnek találja: az egyházmegyei tanács állapítja meg.

Azon esetre, ha az egyesítendő anya- és fiókegyházak az egyházközségi tanács alakítására, vagy a tanács tagjai arányára nézve nem tudnak megegyezni, ezt is az egyházmegyei tanács állapítja meg. (36. §.)

87. §. Felügyel arra, hogy az egyházmegye területén levő katolikus fő-, közép-, szakiskolákban, néptanító-, néptanítónő- és kisedóvónő- (óvó) képzőkben az országos katolikus gyűlés és az igazgatótanács által hozott határozatok végrehajtottassanak.

Felügyel arra, hogy a katolikus iskolák, mint ilyenek főtartassanak és azok katolikus jellege megóvassék, mely célból ezen iskolákhoz egyházmegyei főhatósági (érseki, püspöki) jóváhagyással vizsgáló biztost küld ki.

88. §. Az egyházmegyéhez tartozó néptanítói-, néptanítónői-, óvónői-, kántori állomásokra a pályázatot kitűzi, illetőleg az egyházmegyei főhatóság (érsek, püspök) által hirdetett pályázatot tudomásul veszi.

89. §. Katolikus népiskolák világi tanítói, tanítónői, óvónői, a kántorok ellen az egyházközségi tanács jelentése (76. §.), vagy panasz alapján a szükségesnek ítélt fegyelmi eljárást elrendeli, foganatosítja, a megalkotandó fegyelmi szabályrendelet értelmében fegyelmileg bíraskodik. A néptanítók, néptanítónők, óvónők, kántorok fegyelmi ügyében hozott határozat foganatosításához az egyházmegyei főhatóság (érsek, püspök) jóváhagyása szükséges.

90. §. Katolikus világi tanárok, néptanítók, néptanítónők, óvónők, kántorok nyugdíjazása, illetve hivatali képtelensége ügyében az országos katolikus gyűlés által alkotandó szabályrendelet értelmében határoz.

91. §. A katolikus néptanítók, néptanítónők, óvónők és kántorok járandóságai, vagy hátralékos követeléseiről intézkedik.

92. A szorgalmas és kitünő néptanítók, néptanítónők, óvónők, kántorok jutalmazásáról az egyházközségi tanács ajánlata (76. §.), vagy saját közegének jelentése alapján gondoskodik.

93. §. A néptanítói, néptanítónői, óvónői, kántori díjlevelek, néptanító, néptanítónő, óvónő, kántor előd és utód, valamint a néptanítók özvegyeinek járandósága tárgyában felmerülő vitás kérdésekben határoz.

94. §. Az egyházmegye területén katolikus népiskolák felállítása, új néptanítói, néptanítónői, óvónői, kántori állomások szervezése, a katolikus népiskolákban a tandíj mérvének megállapítása és elengedése, a néptanítók, néptanítónők, óvónők, kántorok által gyakorolható mellékfoglalkozások tekintetében határoz és intézkedik.

95. §. Az egyházmegye területén katolikus bölcsődék, óvodák, gyermekmenedék-

házak felállításáról és főtartásáról egyházmegyei főhatósági (érseki, püspöki) jóváhagyás mellett a rendelkezésre álló anyagi eszközök mérvéig gondoskodik.

96. §. Felügyel arra, hogy az egyházmegye területén levő iskolai vagyon és iskolai felszerelések évenként leltározottassanak.

97. §. Az egyházközségi tanácsok által készített egyházközségi költségvetéseket és zárszámadásokat felülvizsgálja.

98. §. Az egyházközségi gyűlések által megállapított (68. §.) egyházi, vagy iskolai adót, vagy rendkívüli teher vállalását; egyházi és iskolai vagyon elidegenítését, elcsereklését, megterhelését, ingatlan szerzését (69. §.) megerősíti.

99. §. Új iskolai építkezések tervét (75. §. d.) és költségvetését jóváhagyja, azokon az esetleg szükséges módosításokat elrendeli.

100. §. Felügyel arra, hogy a világi kegyurak kegyuri kötelesegeiket pontosan teljesítsék és erre nézve az egyházmegyei főhatóságnak (érseknek, püspöknek) jelentést tesz.

III. FEJEZET.

Az országos katolikus gyűlés és igazgatótanács hatásköre.

A) Az országos katolikus gyűlés hatásköre.

101. §. Az országos katolikus gyűlés az ország Hercegprimásal által évenként egyszer Pünkösöd havában Budapestre hivandó össze.

102. §. Az országos katolikus gyűlés a legfőbb önkormányzati hatóság, mely a magyarországi katolikus egyházat az önkormányzat hatáskörébe tartozó ügyekben képviseli.

103. §. Az országos katolikus gyűlés tárgyalja az igazgatótanács évi jelentését és javaslatait és azok fölött határoz. Az önkormányzat körében felmerült sérelmek és szabálytalanságok orvoslása iránt intézkedik.

104. §. A katolikus egyetem létesítését az e célra létező alapok felhasználásával foganatosítja.

105. §. Egyéb katolikus fő-, közép- és szakiskolákat, tanító-, tanítónő-, óvóképzőket alapít, fejleszt; létező ilyen intézeteket esetleg megszüntet, vagy leszállít; mindenik esetben Ő Felsége főkegyuri jóváhagyása mellett.

106. §. Amennyiben a katolikus köznevelésnek s az egyházi szolgálat ellátásának szükségletei a katolikus önkormányzat rendelkezése alatt álló jövedelmi források felhasználása mellett csak a hívek adóztatásával volnának fedezhetőek, az országos katolikus gyűlés állapítja meg ezen adóztatásnak mértékét.

107. §. Akirályi katolikus fő- és középiskolák világi tanárainak, valamint a szakiskolák és népiskolák világi tanítóinak, tanítónőinek, óvónőinek fegyelmi és nyugdíjügyére vonatkozólag

az állami törvények rendelkezéseinek figyelembevétele mellett az igazgatótanács előterjesztése alapján szabályrendeletet alkot.

108. §. A királyi katolikus fő-, közép- és szakiskolák, valamint a népoktatási intézetek hallgatóinak, illetve tanulóinak fegyelmi szabályzatát az állami törvények rendelkezéseinek figyelembevétele mellett és az igazgatótanács előterjesztése alapján megállapítja.

109. §. Az országos katolikus gyűlés tanácskozási ügyrendét önmaga készíti és kötelező szabályrendeleteket alkot.

110. §. Az országos katolikus gyűlés az igazgatótanács által foganatosítja határozatainak végrehajtását.

B) Az igazgatótanács hatásköre.

111. §. Az igazgatótanács rendszerint negyedévenként tartja üléseit Budapesten. Érvényes határozathozatalra az elnökön kívül 12 tag jelenléte szükséges.

112. §. Érseki szék üresedése esetében az ország Hercegprimása (50. §.) által meghivatnak az érseki méltóságban levő érsekek és a megüresedett érseki szék tartományához tartozó püspökök; kik három oly méltó egyházi férfit neveznek, kiket a püspöki szék betöltésére érdemeseknek találnak.

Püspöki szék üresedése esetében az illető érsek hívja meg a tartományához tartozó püspököket és ezek neveznek három oly méltó egyházi férfit, kiket a püspöki szék betöltésére érdemeseknek találnak.

Az érseki tartomány ezen véleménye az ország Hercegprimásához felterjesztendő.

Az ország Hercegprimása mindkét esetben az igazgatótanácsot is meghallgatja és úgy a püspökök, mint az igazgatótanács ajánlását, saját véleménye kíséretében a miniszterium útján a főkegyurhoz fölterjeszti.

113. §. A gyulafehérvári görög szertartású római katolikus érseki és metropoliai szék üresedése esetében az érvényben levő gyakorlat szerint a megejtett jelölésnek felterjesztése Ő Felségéhez, az apostoli királyhoz az igazgatótanács elnöke útján történik, aki mind a jelölést, mind a királyi kinevezést az igazgatótanácsnak bejelenti.

114. §. Olyan szerzetes rendi apátságok és prépostságok széküresedéseinek esetében, melyeknél egyfelől a jelölés a rendtagok választása által történik, melyek másrésztől Ő Felségének, az apostoli királynak kinevezését igénylik, úgy a megüresedett szék betöltésére irányuló eljárás, mint a megejtett jelölésnek fölterjesztése Ő Felségéhez, az apostoli királyhoz az igazgatótanács elnökének közreműködésével foganatosítatik, aki mind a jelölést, mind a királyi kinevezést az igazgatótanácsnak bejelenti.

115. §. A katolikus vallás és tanulmányi alap, valamint egyéb a jelen szervezet 8.

§-ban föl nem sorolt egyházi és katolikus iskolai czélokra rendelt alapok és alapítványok költségvetését évenként megállapítja és észrevételeivel együtt Ő Felségéhez, az apostoli királyhoz, mint a magyarországi katolikus egyház főkegyurához fölterjeszti és erről jelentést tesz az országos katolikus gyűlésnek.

116. §. A katolikus vallás- és tanulmányi alap, valamint egyéb egyházi és katolikus iskolai czélokra rendelt alapok és alapítványok zárszámadásait évenként megvizsgálja és észrevételeivel együtt Ő Felségéhez, az apostoli királyhoz, mint a magyarországi katolikus egyház főkegyurához fölterjeszti és erről tesz jelentést az országos katolikus gyűlésnek.

117. §. Ügyel a katolikus vallás- és tanulmányi alap, valamint egyéb egyházi és katolikus iskolai czélokra rendelt alapok és alapítványok törzsvagyonának, nemkülönbén egyéb vagyonának sértetlen épségben tartására.

118. §. A katolikus vallás- és tanulmányi alap, valamint egyéb egyházi és katolikus iskolai czélokra tett alapítványok vagyonának kezelését ellenőrzi.

119. §. A katolikus vallás- és tanulmányi alap törzsvagyonának átváltoztatását, ingatlan vásárlását, eladását, elcserélését és használati szerződéseit ellenőrzi.

120. §. Püspöki széküresedés esetében a javak átvételére, valamint az új javadalmak részére történő átadására megbízottat küld ki.

121. §. Püspöki széküresedés tartama alatt a vagyonkezelés felügyeletére megbízottat küld ki.

122. §. A püspöki javadalmak életében a javak állaga csonkítatlan épségben tartását megbízottai által állandóan ellenőrzi, észlelt hiányok esetén pedig Ő Felségéhez, a főkegyurhoz fölterjesztést intéz.

123. §. Az előző három §-ban foglalt esetekben az eljárás Ő Felsége, az apostoli király által helyben hagyandó szabályrendeletben lesz megállapítandó.

124. §. A káptalanoknál kezelt templomi, iskolai, jótékonyági és közművelődési alapok- s alapítványokról készített zárszámadásokat nyilvántartja.

125. §. A katolikus alapokból föntartott fő- és középiskolák, továbbá az összes katolikus népoktatási tanintézetek és szakiskolákra nézve a tanrendszert, a rendtartást, a tantervet, a szorgalmi időt, szünnapokat, a tankönyveket és tanszereket állami törvények rendelkezésének és a püspökök részére a jelen szervezet 7. §-ában föntartott jogoknak figyelemben tartása mellett megállapítja, illetőleg szabályrendelet által intézkedik.

Az általa alapítandó iskolában a tandíjat megszabja.

A szoros értelemben vett papi, zárdai, egyházi nevelésre azonban rendelkezései ki nem terjednek.

126. §. A királyi katolikus jogakadémiai igazgatóit és tanárait az arra képesítettek közül választja és megerősítés végett Ő Felségéhez az apostoli királyhoz fölterjeszti.

127. §. A királyi katolikus gymnasiumok igazgatóit és tanárait az arra képesítettek közül választja.

128. §. A királyi katolikus középiskolák érettségi vizsgálatára biztost küld, aki az írásbeli dolgozatokat átnézi, a szóbeli vizsgálatokon kérdéseket intéz, szavazati jogot gyakorol, a bizonyítványokat aláírja, aláírásának megtagadása esetében a bizonyítvány ki nem adatik. Ily esetben a bizonyítvány kiadása iránt a biztos meghallgatása után a magyar királyi vallás és közoktatásügyi miniszter dönt.

129. §. Érsekek, püspökök, tanítórendek, városok, községek, vagy magánosok által föntartott katolikus fő-, közép-, szakiskoláknál továbbá néptanító-, néptanítónő-, óvóképzők-nél az iskola fentartóinak jogai épségben tartanak, azonban arra, hogy ezen iskolák mint ilyenek fentartassanak és azok katolikus jellege alatt megóvassék felügyel és ezen felügyeletét kiküldött biztosa által gyakorolja.

130. §. Az igazgató-tanács a hozzá felebezett ügyekben határoz.

131. §. Általában pedig az igazgató tanács hivatása lesz, hogy az országos katolikus gyűlés által hozott határozatok végrehajtását ellenőrizze és hogy a magyarországi katolikus egyház jogaira és hazánkbeli érdekeire őrszemmel ügyet vessen és egyházunk igazait oltalmazza.

IV. RÉSZ.

Vegyes határozatok.

132. §. Az erdélyi egyházmegyére eső egyházi és világi képviselőket a status gyűlés választja. Jelen szervezetnek az egyházközségi gyűlés, továbbá az egyházközségi tanács és egyházmegyei tanács szervezetére és hatáskörére vonatkozó rendelkezései az erdélyi egyházmegyére nem terjednek ki.

133. §. Budapest szék- és főváros latin és görög szert. római katolikus egyházközségi szervezetére vonatkozó szabályrendelet alkotása a főváros s az igazgató-tanács meghallgatása után az országos katolikus gyűlés feladata lesz.

134. §. Ha egy politikai község, vagy város területén több plébánia, tehát több

egyházközség van, az egyházközségek bármelyikének kezdeményezésére, ha az egybeolvasztásba az összes érdekelt egyházközségek beleegyeznek, azokat az egyházmegyei tanács egy összesített egyházközségbe egyesíti.

135. §. Első alkalommal azok névjegyzékét, kik az egyházközségi gyűlésen a 22. §. rendelkezései szerint résztvenni jogosítvák, a megyés püspök által kinevezett bizottság a 78. §. szerint készíti el, ennek elnöke a plébános; tagjai a megyés püspök által felkért két világi katolikus férfi.

136. §. Első alkalommal az egyházközségi tanács választásához a szavazatszedő küldöttség két tagját az egyházközségi gyűlés választja. Az egyházmegyei képviselő-választók választására már a megalakult egyházközségi tanács választja meg a szavazatszedő küldöttség tagjait. (26. §.)

137. §. Az esperesi szavazatszedő küldöttségbe (82. §.) küldendő tagokat, az egyházmegyei tanácsosok választásánál a szavazatok összeszámítása céljából elnököt és két tagot (42. és 56. §. c.) és az egyházmegyei tanács igazoló bizottságát (81. §.) első alkalommal a megyés püspök nevezi ki.

Első alkalommal ugyancsak a megyés püspök alakítja meg az esperességi kerületekből a választó kerületeket. (57. §. a.)

138. §. Az országos katolikus gyűlésre választott képviselők választása ellen a választás eredményének kihirdetésétől számított 15 napon belül az egyházmegyei tanácshoz beadott panasz, első alkalommal az ország Hercegprimásához terjesztendő föl.

139. §. A létező kormány- vagy püspök-hatóságilag megerősített szabályrendeleteken, avagy jogszokásokon nyugvó egyházközségek a jelen szervezet életbeléptetésétől számított két év leforgása alatt tartoznak szervezetüket a jelen szervezet egyházközségi szervezetének megfelelőleg ujjaszervezni.

140. §. Ha létező egyházközség 2 év leforgása alatt szervezetét nem szervezné újra, vagy ha valamely egyházközség az egyházközségi tanácsot megalakítani nem akarná, ezen esetben az egyházközségi tanácsnak a jelen szervezet 38. §-a szerint választás alá eső tagjait az egyházmegyei tanács elnöke (a megyés püspök, káptalani helynök) nevezi ki; ezeknek működése 1 évig és ezután addig tart, míg az egyházközségi gyűlés választási jogával élni nem akar, illetőleg az egyházközség magát a jelen szervezet szerint újra nem szervezi.

Budapest, a 27-es bizottságnak 1899. Pünkösdi hava 25-én tartott üléséből.

Gróf Szapáry Gyula,
a 27-es bizottság elnöke.

Dr. Hoványi Gyula,
a 27-es bizottság elnöke.